

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Ville Huhtilainen
Antti Ruuska

Agrologi (AMK) maatalousyrittäjänä
- Kyselytutkimus yrittäjyydestä ja kouluttautumistarpeista

Opinnäytetyö
Huhtikuu 2015

OPINNÄYTETYÖ
Kevät 2015
Maaseutuelinkeinojen
koulutusohjelma
Sirkkalantie 12 A 2
80100 Joensuu
Puh. (013) 260 6900

Tekijä(t)

Antti Ruuska ja Ville Huhtilainen

Nimeke

Agrologi (AMK) maatalousyrittäjänä - Kyselytutkimus yrittäjyydestä ja kouluttautumistarpeista

Toimeksiantaja

Agrologien Liitto Ry

Tiivistelmä

Opinnäytetyössä tutkittiin ammattikorkeakouluista valmistuneiden agrologien maatalousyrittäjyyttä ja kartoitettiin heidän lisäkoulutustarpeitaan kyselytutkimuksen avulla. Kyselylinkki lähetettiin sähköpostilla ja se toteutettiin Typala-tutkimusohjelmalla. Kyselylomake sisälsi yhteensä 37 kysymystä.

Kyselytutkimus oli valtakunnallinen, ja siihen vastasi 140 maatalousyrittäjää ympäri Suomea. Kyselylomake lähetettiin 380 henkilölle. Vastausprosentti oli 36,8 %. Saimme vastauksia yhteensä 20 eri tuotantosuunnan edustajilta.

Vastaajien liikevaihto ja ansiotulo olivat keskimäärin suurempia kuin Suomen keskiarvo. He omistivat myös keskimääräistä enemmän maatalousmaata. Vastaajien yrityksissä oli keskimäärin 1 vakituinen - ja 1 sesonkityöntekijä. Tuotantoeläinten lukumäärä oli lypsylehmien, lihanautojen ja emolehmien osalta suurempi kuin Suomessa keskimäärin vuonna 2014. Suurin osa vastaajista aikoo laajentaa yritystoimintaansa tulevaisuudessa. Vain muutama vastaaja on aikeissa lopettaa yritystoimintansa. Syynä ovat korkea ikä, sairaus ja heikko kannattavuus.

Vastaajat tarvitsevat eniten lisäkoulutusta talousasioista, EU-tukiasioista ja verotuksesta. Vastaajan harjoittama tuotantosuunta määräsi myös koulutusaiheen tarvetta. Lisäkoulutukset koettiin tärkeiksi ammattitaidon ja yritystoiminnan kehittämisessä. 1–3 päivää kestävät koulutukset koettiin mielekkäiksi. Koulutuksen järjestäminen lähiopetuksena koettiin suositumpana kuin virtuaalisesti. Koulutustilaisuudet koetaan tärkeinä verkostoitumispaikkoina, ja ne tuovat vaihtelua yrittäjän arkeen. Välimatkaa koulutuspaikalle ei koettu tärkeäksi.

Kieli Suomi

Sivuja 64
Liitteet 3
Liitesivumäärä 11

Asiasanat

Agrologit, ammattikorkeakoulut, maatalousyrittäjät, jatkokoulutus, kyselytutkimus

THESIS
Spring 2015
Degree programme in Rural Industries
Sirkkalantie 12 A 2
FIN 80100 Joensuu
Tel. +358- 013-260 6900

Author(s)

Antti Ruuska and Ville Huhtilainen

Title

Agronomist (AMK) as Farmer - Survey of Agricultural Entrepreneurship and Further Education

Commissioned by

Union of agrologists

Abstract

Topic of the thesis was to survey entrepreneurship of the agronomist who have graduated from university of applied sciences and to investigate their further educational needs with the help of a survey. The Survey was sent to target persons by e-mail and it was put into effect by Typala-survey software. The Questionnaire contained 37 questions in total.

The Survey was nationwide and in total 140 farmers from all over Finland answered the questionnaire. Questionnaire was sent to 380 persons. Eventually, answering percent was 36.8 %. Altogether we got replies from representatives of 20 different production lines

On average turnover and earned income of the survey subjects were greater than average in Finland. They also owned more agricultural land than on the average. Respondents had 1 permanent and 1 season worker on average in their company. The number of dairy cows, beef cattle and calvers was greater than the Finland's average was in 2014. The most of the respondents are going to expand their production in the future. Only few respondents are going to end their entrepreneurship due to high age, some disease or low profitability.

The most further education needs are for financial management, EU-subsidies and taxation. Farmers practiced production line lead also the need of education topic. Further education was seen important to improving workmanship and business. 1-3 days lasting education is the most reasonable. Traditional education was more popular than virtual. Public opinion of subjects was that education events are important places to create networks and they bring variation to ordinary days. The Distance to education place was not so important.

Language Finnish

Pages 64
Appendices 3
Pages of appendices 11

Key words

Agronomist (UAS), university of applied sciences, agricultural entrepreneur, further education, survey, farmer

Nimiö

Tiivistelmä

Abstract

Sisällys

1	Johdanto	6
1.1	Keskeiset käsitteet.....	7
1.2	Työnjako.....	9
2	Agrologi.....	10
2.1	Agrologi (AMK) -tutkinto	10
2.2	Agrologi työelämässä	12
3	Maatalousyrittäjyys Suomessa.....	14
4	Maatalouden lisäkoulutukset.....	21
5	Tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet, tutkimuskysymykset ja aiheen rajaus.....	22
5.1	Tarkoitus ja tavoitteet	22
5.2	Aiheen rajaus	22
5.3	Tutkimuskysymykset	23
6	Tutkimuksen toteuttaminen	24
6.1	Aineiston keruu.....	24
6.2	Tutkimusmenetelmät	24
6.3	Aineiston käsittely ja analyysi	25
7	Tulokset ja niiden tulkinta.....	26
7.1	Yleistä.....	26
7.1.1	Ammattikorkeakoulu ja koulutustaso	27
7.1.2	Tuotantosuunta ja maatalousmaa	28
7.1.3	Tuotantoeläinten määrä	29
7.1.4	Yritysten liikevaihto	31
7.1.5	Maatalousyrittäjien ansiotulot ja tyytyväisyys ansiotuloon	33
7.1.6	Yrityksen työntekijät	36
7.2	Vuodet päätoimisena yrittäjänä	37
7.2.1	Mielipide agrologi (AMK) -tutkinnon innostavuudesta yrittäjyyteen	37
7.2.2	Agrologi (AMK) -tutkinnon hyöty yrittäjänä	39
7.3	Maatalousyrittäjien käymät lisäkoulutukset.....	40
7.3.1	Lisäkoulutuksista koettu hyöty.....	42
7.3.2	Lisäkoulutuksien vaikutus liikevaihtoon ja ansiotuloon	43
7.3.3	Aiheet joista kaivataan lisää koulutusta.....	44
7.3.4	Lisäkoulutuksien kiinnostavuus	45
7.3.5	Koulutuksen toivottu kesto	46
7.3.6	Matka koulutuspaikalle.....	47
7.3.7	Koulutuksen tyyppi ja toteuttamistapa	48
7.3.8	Agrologi (YAMK) -tutkinnon kiinnostavuus	49
7.5	Maatalousyrittäjien mielipide omasta ammattitaidostaan.....	50
7.5.1	Maatalousyrittäjien mielipide omista tulevaisuudennäkymistään.....	50
7.5.2	Yritystoiminnan lopettaminen	54
7.5.3	Jostain yrityksen tuotannonhaarasta luopuminen	55
7.5.4	Yrityksien kehittämissuunnitelmat	56
7.6	Tilastolliset testit.....	57
8	Pohdinta.....	59
8.1	AMK agrologien maatalousyrittäjyys.....	59
8.2	Lisäkoulutustarpeet	60
8.3	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	60

8.4	Oppimisprosessi ja ammatillisen kasvun ja kehityksen kuvaus	61
8.5	Toimenpidesuositukset ja jatkotutkimusaiheet	62
	Lähteet.....	64

Liitteet

Liite 1.	Saatekirje
Liite 2.	Kyselylomake
Liite 3.	Kaksisuuntaiset t-testit

Kuviot ja taulukot

Kuva 1.	Agrologikoulutusta tarjoavat ammattikorkeakoulut.
Kuvio 1.	Maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä vuosina 2010 - 2014
Kuvio 2.	Maatalous- ja puutarhayritysten keskimääräinen käytössä oleva- maatalousmaa maakunnittain 2014
Kuvio 3.	Viljelijöiden iän mukainen lukumäärä vuosina 2010 - 2014
Kuvio 4.	Suomen vuoden 2012 ja vastaajien keskimääräinen liikevaihto tuotantosuunnittain
Kuvio 5.	Vastaajien ikäjakauma
Kuvio 6.	Yritysten liikevaihto
Kuvio 7.	Suomen vuoden 2012 ja vastaajien keskimääräinen liikevaihto tuotantosuunnittain
Kuvio 8.	Maatalousyrittäjien tyytyväisyys ansiotuloon
Kuvio 9.	Maatalousyrittäjien tyytyväisyys ansiotuloon alueittain
Kuvio 10.	Mielipide agrologi (AMK) -tutkinnon innostavuudesta yrittäjyyteen
Kuvio 11.	Agrologi (AMK) -tutkinnon innostavuus yrittäjyyteen eri ammatti- korkeakoulujen välillä
Kuvio 12.	Mielipide agrologi (AMK) -tutkinnon hyödyistä yrittäjyydessä
Kuvio 13.	Tyytyväisyys käytyihin lisäkoulutuksiin
Kuvio 14.	Lisäkoulutuksien vaikutus liikevaihtoon ja ansiotuloon
Kuvio 15.	"Olen kiinnostunut lisäkoulutuksesta"
Kuvio 16.	Koulutuksen toivottu kesto
Kuvio 17.	Erityyppisten koulutusten suosio
Kuvio 18.	Koulutuksen toteutustavan suosio
Kuvio 19.	Agrologi (YAMK) -tutkinnon haluttuus
Kuvio 20.	Maatalousyrittäjien mielipide omasta ammattitaidostaan
Kuvio 21.	Maatalousyrittäjien mielipide omista tulevaisuudennäkymistä
Kuvio 22.	Maatalousyrittäjien mielipide omista tulevaisuudennäkymistään alu- eittain
Kuvio 23.	Mielipide tulevaisuudennäkymistä tuotantosuunnittain
Kuvio 24.	"Aion lopettaa yritystoimintani lähivuosina"
Kuvio 25.	"Aion luopua jostain yritykseni tuotannonhaarasta lähivuosina"
Kuvio 26.	Vastaukset yrityksen kehittämisaikasta

- Taulukko 1. Valmistuneet agrologit ammattikorkeakouluittain 1994 - 2013
- Taulukko 2. Vuoden 2012 maakuntakohtainen maatalousyrittäjien tulo- ja tulovertailu
- Taulukko 3. Maatilayrittäjien lukumäärä ja tulos tilakokoluokittain
- Taulukko 4. Maatalouden ansio- ja pääomatulo ja metsätalouden puhtas tulo ja pääomatulo vuosina 2005–2012
- Taulukko 5. Vastaajat maakunnittain
- Taulukko 6. Vastaajan ammattikorkeakoulu josta hän on valmistunut
- Taulukko 7. Vastaajan koulutustaso
- Taulukko 8. Vastaajien määrä tuotantosunnittain
- Taulukko 9. Maatilojen keskimääräiset eläinmäärät eläinlajin perusteella
- Taulukko 10. Vastaajien määrä liikevaihdokkain
- Taulukko 11. Vastaajien ansiotulon määrä yrityksen toiminnasta
- Taulukko 12. Yrityksen vakituiset työntekijät tilan ulkopuolelta
- Taulukko 13. Yrityksen sesonkityöntekijöiden määrä
- Taulukko 14. Vastaajien vuodet päätoimisena yrittäjänä
- Taulukko 15. Aiheet joista kaivataan lisää koulutusta
- Taulukko 16. Kuinka pitkä matka koulutuspaikalle saisi korkeintaan olla?
- Taulukko 17. Lypsykarjan määrää koskeva kaksisuuntainen t-testi
- Taulukko 18. Lihanautojen määrää koskeva kaksisuuntainen t-testi
- Taulukko 19. Emolehmien määrää koskeva kaksisuuntainen t-testi
- Taulukko 20. Liikevaihtoa koskeva kaksisuuntainen t-testi
- Taulukko 21. Ansiotuloa koskeva kaksisuuntainen t-testi
- Taulukko 22. Lisäkoulutusten vaikutus ansiotuloon t-testi
- Taulukko 23. Lisäkoulutusten vaikutus liikevaihtoon t-testi

1 Johdanto

Opinnäytetyössä tutkitaan yrittäjyyttä ja kartoitetaan maatalousyrittäjien koulutautumistarpeita. Valtakunnallinen kyselytutkimus on kohdistettu suomenkielisistä ammattikorkeakouluista valmistuneille agrologeille, jotka ovat päätoimisia maatalousyrittäjiä. Opinnäytetyön tavoitteena on ottaa selvää, millaisille lisäkoulutuksille olisi erityisesti tarvetta, ja tutkia, onko agrologin koulutuksella vaikutusta tuotannon laajuuteen. Aikaisempaa tutkimusta aiheesta ei ole tehty.

Agrologi (AMK) -tutkinto on monipuolinen ja antaa hyvät valmiudet myös yritys-toimintaan. Yhä suurempi osa valmistuneista agrologeista ryhtyy yrittäjiksi yleensä kotitilalleen. Agrologeille suunnatut työpaikat ovat vähentyneet Suomen EU-jäsenyyden aikana. Samalla maataloudesta on tullut yhä voimakkaammin tu-loshakuista yritystoimintaa, jossa tarvitaan koko ajan enemmän suunnittelu-, joh-tamis-, ja kehittämistaitoja. Nykyään jo joka kolmas agrologi toimii maatalousyrit-täjänä omalla tilallaan. (Agrologien Liitto 2014.)

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Agrologien Liitto Ry. Se on vuonna 1925 perustettu koulukuntajärjestö, jonka tehtävänä on agrologien etujen valvominen yleisellä tasolla, sekä hyvän yhteishengen ja yhteistoiminnan kehittäminen agro-logikunnassa. (Agrologien Liitto 2014.) Agrologien Liitto Ry:n toimisto sijaitsee Helsingissä. Toimeksiantajan edustajana toimii Agrologien Liitto Ry:n toiminnan-johtaja Esko Lappalainen.

1.1 Keskeiset käsitteet

Agrologi (AMK): Ammattikorkeakoulusta valmistunut agrologi. Ennen ammattikorkeakoulukokeilua agrologit valmistuivat maatalousopistoista.

Ansiotulo: Tavallisimpia ansiotuloja ovat työsuhteen perusteella saatu palkka ja siihen rinnastettava tulo sekä eläke. Myös tällaisen tulon sijaan saatu tulo, etuus tai korvaus, esimerkiksi työttömyyspäiväraha ja tapaturmavakuutuksen päiväraha, ovat ansiotuloa. Niin ikään puukauppaan liittyvä hankintatyön arvo on ansiotuloa.

Liikevaihto: Maatilan myyntituotot ja maatalouden tuet.

Maatalouden tulos: Maatalouden tulos saadaan, kun maatalouden tuloista vähennetään maatalouden menot. Kun tuloksesta vähennetään aikaisempien vuosien tappiot, saadaan jaettava yritystulo. Se jaetaan edelleen maataloudenharjoittajan pääoma- ja ansiotuloksi. (Tuloverotus - maataloudenharjoittaja 2015.)

Maatalouden tulot: Veronalaisia maatalouden tuloja ovat kaikki maataloudessa rahana tai rahanarvoisena etuutena saadut tulot. Maatalouden tuet ovat kokonaan veronalaisia. Myös energiatuotteiden valmisteveron palautukset ja arvonlisäveron alarajahuojennukset ovat maatalouden veronalaista tuloa. (Maatalouden tulot ja menot 2015.)

Maatalouden ansiotulo: Jaettavasta yritystulosta vähennetään pääomatulon osuus (20 %), ja jäljelle jäävä yritystulo on ansiotuloa.

Maatalouden pääomatulo: Pääomatuloa on 20 %:n vuotuinen tuotto edellisen vuoden nettovarallisuudelle.

Metsätalouden puhdas tulo: Metsätalouteen liittyvä pääomatulo, josta on vähennetty tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot.

Metsätalouden pääomatulo: Metsätaloudesta kertyvä tulo.

Päätoiminen maatalousyrittäjä: Maatalousyrittäjä jonka pääasiallinen toimeentulo tulee maataloudesta.

Päätuotantosuunta: Maatilan taloudellisesti merkittävintä maatalouden tuotantosuuntaa, joka määräytyy vuoden aikana normaalioloissa saatujen bruttotulojen perusteella. (Maatilojen rakenne.)

1.2 Työnjako

Opinnäytetyö on tehty parityönä. Molemmat osallistuivat kyselylomakkeen laatimiseen ja tulosten analysointiin.

Kansilehti	Molemmat
Tiivistelmä	Molemmat
Abstract	Molemmat
Johdanto ja keskeiset käsitteet	Molemmat
Tietoperusta	
- Agrologi	Ville
- Maatalousyrittäjyys Suomessa	Antti
- Maatalouden lisäkoulutukset	Molemmat
Tutkimuksen tarkoitus, työn tavoitteet, - tutkimustehtävät ja aiheen rajaus	Molemmat
Tutkimuksen toteuttaminen	Molemmat
Tulokset ja niiden tulkinta	
- Yleistä	Ville
- Ammattikorkeakoulu ja koulutustaso	Ville
- Tuotantosuunta	Ville
- Tuotantoeläinten määrä	Ville
- Yritysten liikevaihto	Antti
- Maatalousyrittäjien ansiotulot ja tyytyväisyys ansiotuloon	Molemmat
- Yrityksen työntekijät	Molemmat
- Vuodet päätoimisena yrittäjänä	Ville
- Mielenpide agrologi (AMK) -tutkinnon innostavuudesta yrittäjyyteen	Molemmat
- Agrologi (AMK) -tutkinnon hyöty yrittäjyydessä	Ville
- Maatalousyrittäjien käymät lisäkoulutukset	Antti
- Lisäkoulutuksien koettu hyöty	Antti
- Aiheet joista tarvitaan lisää koulutusta	Molemmat
- Lisäkoulutuksien kiinnostavuus	Antti
- Koulutuksen toivottu kesto	Ville
- Matka koulutuspaikalle	Ville
- Koulutuksen tyyppi ja toteuttamistapa	Antti
- Agrologi (YAMK) -tutkinnon kiinnostavuus	Antti
- Maatalousyrittäjien mielenpide omasta ammattitaidostaan	Antti
- Maatalousyrittäjien mielenpide omista tulevaisuuden- näkymistään	Molemmat
- Yritystoiminnan lopettaminen	Ville
- Jostain yrityksen tuotannonhaarasta luopuminen	Ville
- Yrityksien kehittämissuunnitelmat	Molemmat
- Tilastolliset testit	Antti
Pohdinta	
- Lisäkoulutustarpeet	Ville
- AMK agrologien maatalousyrittäjyys	Molemmat
- Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	Molemmat
- Oppimisprosessi ja ammatillisen kasvun ja kehityksen kuvaus	Molemmat
- Toimenpidesuosituksien ja jatkotutkimusaiheet	Molemmat

2 Agrologi

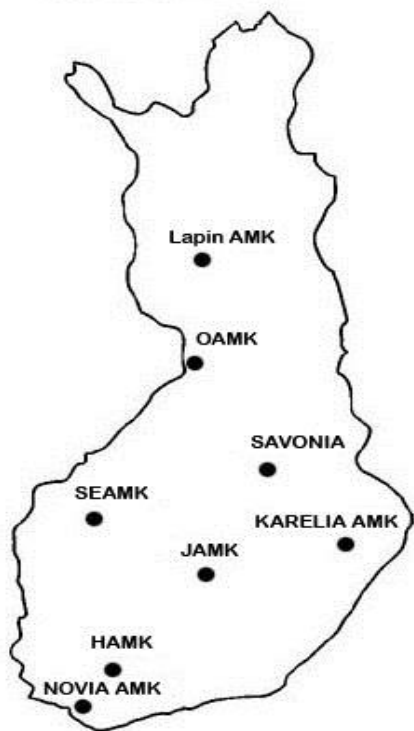
Agrologitutkinnon historia ulottuu vuoteen 1908, jolloin maatalousteknikoiden koulutus aloitettiin Mustialassa Kanta-Hämeen maakunnassa. Agrologin tutkintotutkimus otettiin käyttöön vuonna 1916 ruotsinkielisessä maatalousopistossa. Suomalaiskielisistä opistoista valmistuneet ovat olleet agrologeja vuodesta 1960 lähtien, jolloin annettiin uusi maatalousopistoja koskeva asetus. Asetus lisäsi koulutuksen pituutta kahdesta vuodesta 29 kuukauteen. (Lappalainen 2014)

Vuonna 1992 Mustialan ja Ilmajoen maatalousopistot liittyivät ammattikorkeakoulukokeiluun, ja ensimmäiset AMK-agrologit valmistuivat vuoden 1994 lopussa. Uudistuksen jälkeen kaikki agrologiopetusta antaneet maatalousopistot saivat luvan ammattikorkeakouluopetuksen järjestämiseen 2000-luvun alkuun mennessä. Monet opistotason agrologit ovat päivittäneet tutkintotutkimukseensa tasolle agrologi (AMK). Vuodesta 2006 lähtien agrologi (AMK) tutkinnon on voinut korottaa ylempiä ammattikorkeakoulututkinnoksi. Tähän mennessä mahdollisuuksien ovat käyttäneet 115 agrologia. (Lappalainen 2014)

2.1 Agrologi (AMK) -tutkinto

Agrologi (AMK) on nelivuotinen 240 opintopisteen laajuinen luonnonvara- ja ympäristöalan tutkinto. Sen eri osa-alueita ovat: maatilakokonaisuuden hallinta, maaseudun kehittämisosaaminen, liiketoiminta- ja yrittäjyysosaaminen, kestävän kehityksen osaaminen, oppimistaidot, eettinen osaaminen, innovaatio-osaaminen, työyhteisöosaaminen ja kansainvälisyysosaaminen. Agrologiksi on mahdollista opiskella päiväopintoina nuorisopuolella ja monimuotoisuusopintoina aikuispuolella. Nykyään maaseutuelinkeinojen koulutusta on tarjolla seitsemällä eri paikkakunnalla. Ne ovat: Lapin ammattikorkeakoulu Rovaniemellä (Lapin AMK), Oulun ammattikorkeakoulu (OAMK), Savonia-ammattikorkeakoulu Iisalmissa (Savonia), Seinäjoen ammattikorkeakoulu (SEAMK), Jyväskylän ammattikorkeakoulu (JAMK) Tarvaalassa, Hämeen ammattikorkeakoulu Tammelassa (HAMK)

ja ruotsinkielinen Novia ammattikorkeakoulu Raaseporissa (NOVIA AMK). Kareliala-ammattikorkeakoulun viimeiset agrologiopiskelijat aloittivat syksyllä 2012 ja heidän on määrä valmistua keväällä 2016.

Kuva 1. Agrologikoulutusta tarjoavat ammattikorkeakoulut (Kuva: Ville Huhtilainen).

Kautta aikojen eniten agrologeja on valmistunut Hämeen ammattikorkeakoulusta (taulukko 1). Vuoteen 2013 mennessä heiltä oli valmistunut 965 agrologia. Seinäjoen ammattikorkeakoulusta oli valmistunut 682 agrologia. Nämä kaksi ammattikorkeakoulua liittyivät ensimmäisinä ammattikorkeakoulukokeiluun, mutta niillä on myös eniten aloituspaikkoja agrologikoulutukseen (SEAMK 60 aloituspaikkaa ja HAMK 55 aloituspaikkaa). Lisäksi Hämeen ammattikorkeakoulussa on mahdollista opiskella hevostalousagrologiksi. Kyseiseen koulutusohjelmaan on 15 aloituspaikkaa. Muissa ammattikorkeakouluissa aloituspaikkoja on seuraavasti: Oulun ammattikorkeakoulu 35 aloituspaikkaa, Jyväskylän ammattikorkeakoulu 35 aloituspaikkaa, Savonia ammattikorkeakoulu 45 aloituspaikkaa, Lapin ammattikorkeakoulu 15 aloituspaikkaa ja Novia ammattikorkeakoulu 40 aloituspaikkaa.

Monimuotoisuusopintoja tarjoavat Hämeen ammattikorkeakoulu (25 aloituspaikkaa) ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu (20 aloituspaikkaa).

Taulukko 1. Valmistuneet agrologit ammattikorkeakouluittain 1994 - 2013. (Lappalainen 2014)

	EVAMK Laurea	HAMK	JAMK	OAMK	PKAMK Karelia	PSAMK Savonia	RAMK Lappi	SEAMK	YHSV Novia	Yht.
1994								1		1
1995		1						28		29
1996		21						32		53
1997		48						42		90
1998		57						22		79
1999		54		4				39		97
2000	9	82	2	17	19	30	9	45	13	226
2001	6	54	5	9	11	1	5	40	12	143
2002	23	61	9	14	25	2	12	45	22	213
2003	27	57	16	17	22	30	8	54	13	244
2004	33	59	18	24	9	36	8	37	6	230
2005	25	66	27	21	17	31	12	39	14	252
2006	11	50	28	19	16	26	13	49	14	226
2007	14	66	31	13	9	39	5	33	2	212
2008	16	42	21	28	10	24	13	42	15	211
2009	21	47	20	25	12	38	14	32	15	224
2010	17	41	14	10	8	23	9	16	16	154
2011	11	62	29	21	4	24	3	28	13	195
2012	1	41	16	4	5	18	1	32	7	125
2013	0	56	19	26	18	37	6	26	9	197
Yht.	214	965	255	252	185	359	118	682	171	3201

2.2 Agrologi työelämässä

Agrologit työskentelevät neuvojina, hallinnon, tutkimuksen ja opetustoiminnan asiantuntijoina. Heitä löytyy myös maatalouskaupan ja -teollisuuden palveluksesta, samoin kuin pankki- ja vakuutuslaitoksissa. EU:n myötä myös erilaiset projektit ovat työllistäneet agrologeja. Nykyään jo joka kolmas agrologi toimii maatalousyrittäjänä. (Agrologien liitto 2014.)

Yrittäjien osuus työikäisistä agrologeista on noussut viime vuosikymmeninä selvästi. Vuoden 1961 tasosta maatalousyrittäjänä toimivien agrologien suhteellinen osuus on lähes kaksinkertaistunut (Lappalainen 2014). Maatalousneuvonnan, valtion virkojen sekä maatalouskaupan ja teollisuuden osuus on taas puolittunut

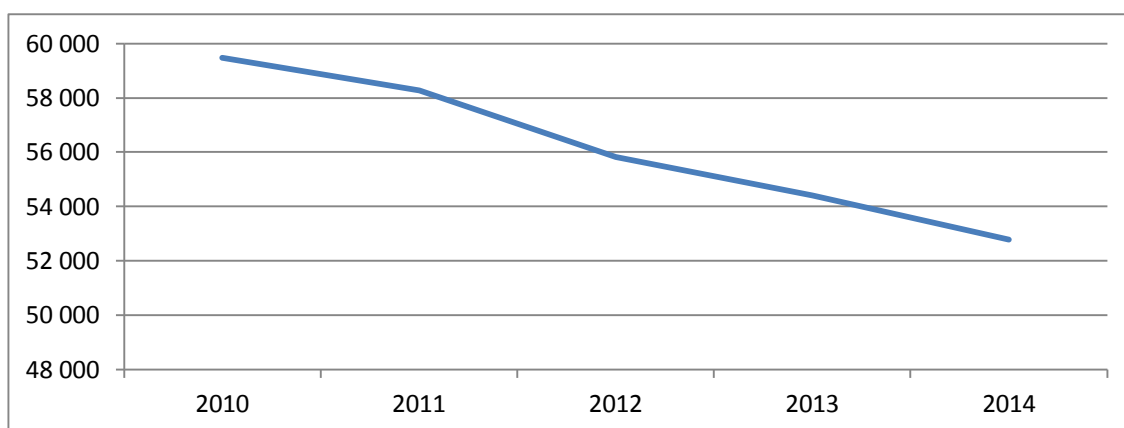
kyseisenä ajanjaksona. Kaikkein suurin pudotus on tapahtunut pankkien sekä vakuutus- ja eläkelaitosten osalta. Niiden suhteellinen osuus on kutistunut viidesosaan vuoden 1961 tasosta. Myös muilla aloilla on tapahtunut merkittäviä muutoksia, mutta nämä alat ovat pienempiä työllistäjiä. (Lappalainen 2014).

Agrologit ovat perinteisesti työllistyneet hyvin jo heti valmistumisen jälkeen. Viime vuosina agrologien työttömyys on ollut kuitenkin kasvussa. Agrologi (AMK) -tutkinnon suorittaneista noin 60 % on naisia ja 40 % miehiä. Syyskuussa 2014 työttömien AMK-agrologien määrä oli 103, joista noin 80 % oli naisia ja noin 20 % oli miehiä. (Lappalainen 2014, 4.) Miespuolisten AMK-agrologien alhaisemman työttömyyden takana lienee se, että he jäävät usein yrittäjiksi kotitiloilleen. Agrologi (AMK) -tutkinnon suorittaneissa on paljon vastavalmistuneita, ja juuri työelämään tulleiden työsuhteet ovat lyhytluonteisia. Tästä syystä heillä on lyhyitä työttömyyskausia työsuhteiden välillä. Valitettavasti yleiset työllisyysnäkökymät ovat heikentyneet ja perinteisiin agrologien toimiin pyrkii nykyään myös agronomeja. (Lappalainen 2014, 5.)

Agrologien Liitto Ry:n vuonna 2014 tekemän palkkakyselyn mukaan agrologien keskipalkka on 3 357 € (Lappalainen 2014, 8). Kyselyssä olivat mukana myös opistoagrologit. Ammattikorkeakoulusta valmistuneiden miesten keskipalkka oli 3 170 € ja naisten 2 657 €. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden miesten keskipalkka oli 4 265 € ja naisten 3 712 €. (Lappalainen 2014, 10).

3 Maatalousyrittäisyys Suomessa

Vuonna 2014 Suomessa oli 52 775 maatalous- ja puutarhayritystä. Tiloista oli yksityishenkilöiden omistamia perheviljelmiä 87 %. Tiloista oli 4 365 kappaletta maatalousyhtymiä, 1 446 kappaletta perikuntia ja 859 kappaletta osakeyhtiöitä. Suuntauksena on, että kotieläintilojen osuus tulee vähenemään ja kasvintuotantoa harjoittavien tilojen osuus lisääntymään. Vuonna 2014 kotieläintaloutta päätuotantosuuntanaan harjoitti hieman yli 30 % tiloista ja kasvinviljelyä 65 % tiloista. Tuotantosunnista yleisin oli viljanviljely (36 % tiloista). Kotieläinpuolella lypsykarjatalous on yleisin tuotantosuunta, jonka osuus 15 % kaikista tiloista. (Jo kolmannes peltoalasta vuokrattua 2015.)

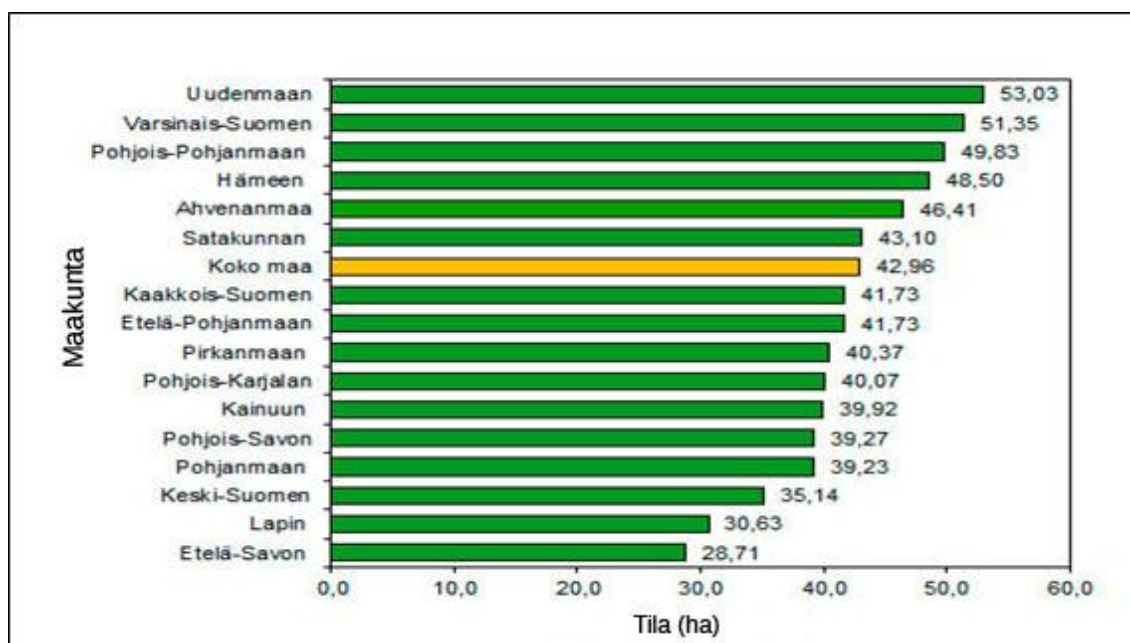
Kuvio 1. Maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä vuosina 2010 – 2014

Viimeisen 10 vuoden aikana tilojen lukumäärä on vähentynyt 16 085 tilalla eli 23 %. Vuodesta 2013 tilojen määrä väheni 1 600 tilalla. Vuonna 2004 oli 68 860 maatalous- ja puutarhayritystä. Vuodesta 2010 - 2014 tilojen määrä oli vähentynyt 6 700 kappaleella. Tilojen lukumäärän vähenemisestä huolimatta ovat tuotantomäärät pysyneet kuitenkin suhteellisen vakioina tilakoon kasvun takia. (Jo kolmannes peltoalasta vuokrattua 2015.)

Vuonna 2014 Suomessa oli 9 063 maatilaa, joissa oli lypsylehmiä. Suomessa lypsylehmiä oli yhteensä 285 246 eläintä. Maatiloilla oli keskimäärin 32 lypsylehmää. Emolehmät tuotantosuuntanaan olevia maatiloja oli vuonna 2014 2 187

kappaletta. Emolehmiä Suomessa oli yhteensä 57 790 eläintä. Emolehmiä maataloilla oli keskimäärin 26 kappaletta. Lihakarjaa kasvattavia maataloja oli yhteensä 22 749 ja eri-ikäisiä lihanautoja (hiehoja ja sonneja) oli vuonna 2014 yhteensä 430 098 eläintä. Yli 2 vuoden ikäisiä sonneja tiloilla oli keskimäärin 4,7 kappaletta, 1-2 vuoden ikäisiä sonneja 20 kappaletta ja alle 1 vuoden ikäisiä vasikoita 25 kappaletta. Lihanautoja oli tilalla keskimäärin 59 eläintä (mukana myös teuraaksi kasvatettavat hiehot). (Kotieläinten lukumäärät keväällä 2014.)

Sikoja kasvattavia maataloja vuonna 2014 oli 1 486 kappaletta. Sikoja oli yhteensä 1 244 816 eläintä. Karjuja tiloilla oli keskimäärin 3,1, emakoita 149, lihasikoja 359, 20 - 50 kg sikoja 283 ja alle 20 kg:n porsaita 483 kappaletta. Lammastiloja vuonna 2014 oli 1 451 tilaa. Lampaista Suomessa oli yhteensä 137 865 eläintä. Lampaista oli tiloilla keskimäärin 95 ja vuohia 26 kappaletta. 1 047 maatilalla oli munivia kanoja, 34 tilalla broileriemoja, 143 tilalla broilereita ja 60 tilalla kalkkunoita. Munivia kanoja oli keskimäärin 3 482, broileriemoja 16 012, broilereita 51 337 ja kalkkunoita 4 866. Hevostiloja oli yhteensä 4 121. Hevosia oli tilalla keskimäärin 6. (Kotieläinten lukumäärät keväällä 2014.)

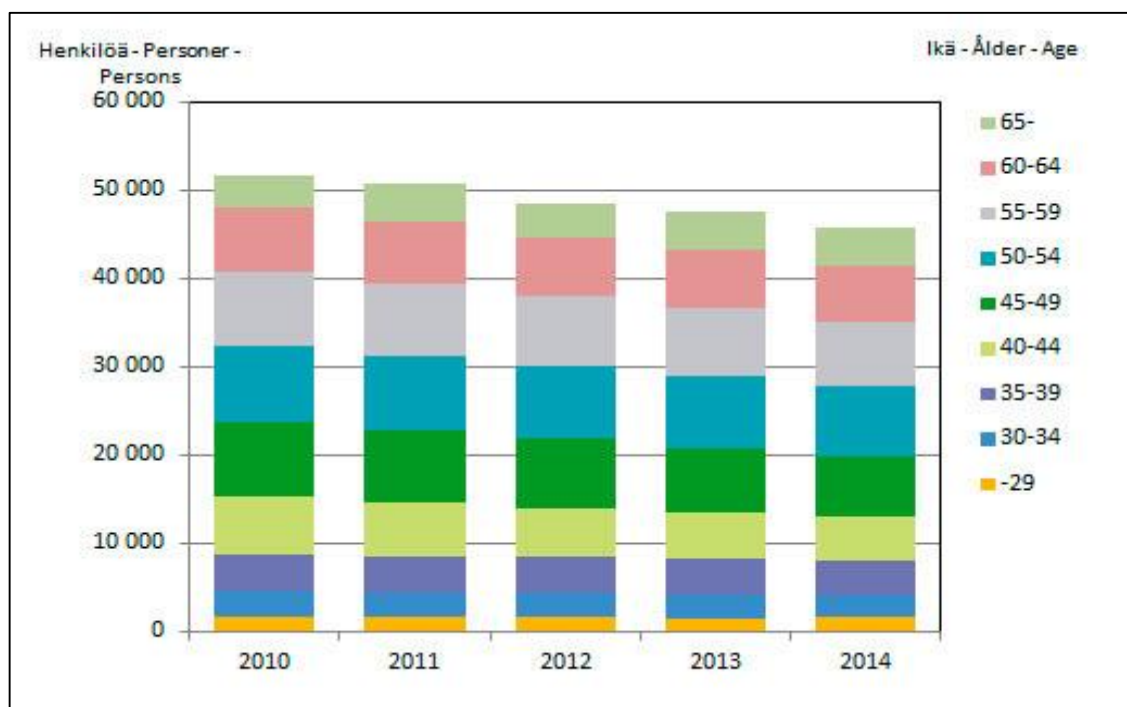

Kuvio 2. Maatalous- ja puutarhayritysten keskimääräinen käytössä oleva maatalousmaa maakunnittain 2014 (Maatalous- ja puutarhayritysten rakenne 2014.)

Vuonna 2014 tiloilla oli käytössä keskimäärin 43 hehtaaria maatalousmaata (kuvio 2.). Tilojen keskikoko kasvaa tasaisesti vuosittain. Tilojen keskikoko on noussut 1,5 ha vuodessa. Tilojen peltoalasta noin 1/3 on vuokrattua. Vuonna 2014 maataloista 60 % oli vuokrapeltoa. Maataloustuotannon lopettaneet viljelijät vuokraavat usein peltonsa lisämaaksi maataloustuotantoa jatkaville tiloille. (Maatalous- ja puutarhayritysten rakenne 2014.)

Vuonna 2014 viljelijöiden keski-ikä oli 50,6 vuotta (kuvio 3.). Tuotantosuunnilla oli keski-ikänsuhteen eroa, sillä kotieläintilan viljelijät olivat keskimäärin nuorempia. (Maatalous- ja puutarhayritysten rakenne 2014.)

Kuvio 3. Viljelijöiden iän mukainen lukumäärä vuosina 2010 - 2014 (Maatalous- ja puutarhayritysten rakenne 2014)

Vuonna 2012 kotieläinten ja kotieläintuotteiden osuus maatalouden myyntituloista oli noin 59 % ja kasvinviljelytuotteiden osuus noin 27 %. Vuodesta 2004 vuoteen 2012 kasvinviljelytuotteiden osuus myyntituloista on kohonnut noin 5 %. Kotieläintuotannon suhteellinen osuus on alentunut noin 7 %. Vuoden 2012 maataloustukien kokonaismäärä oli 1 829 miljoonaa euroa. Maatalouden kokonaistulot olivat vuonna 2012 yhteensä 5 147 miljoonaa euroa kun ne vuonna 2011 olivat 4 969 miljoonaa euroa. (Maatilojen keskikoko kasvanut 2000-luvulla 2014.)

Taulukko 2. Vuoden 2012 maakuntakohtainen maatalousyriytysten tulo- ja tulosvertailu (Maatilojen keskokoko kasvanut 2000-luvulla 2014.)

	Aktiivimaatilayriytysten lukumäärä	Maatalouden tulot euroa/yriytys	Tulos maataloudesta euroa/yriytys
Koko maa	56 623	85 337	17 819
Keski-Pohjanmaan maakunta	1 357	123 642	33 629
Pohjois-Pohjanmaan maakunta	4 805	101 607	24 496
Pohjois-Savon maakunta	4 053	98 077	21 472
Pohjois-Karjalan maakunta	2 353	83 830	19 997
Kainuun maakunta	930	82 656	19 303
Varsinais-Suomen maakunta	5 956	104 563	18 187
Etelä-Pohjanmaan maakunta	6 393	87 501	18 101
Kanta-Hämeen maakunta	2 265	87 092	17 966
Pohjanmaan maakunta	3 795	77 329	17 251
Ahvenanmaa	487	84 328	17 098
Päijät-Hämeen maakunta	1 806	86 976	17 055
Lapin maakunta	1 546	76 286	16 429
Kymenlaakson maakunta	2 099	66 540	15 895
Satakunnan maakunta	3 584	89 574	15 645
Uudenmaan maakunta	3 490	81 136	15 418
Etelä-Karjalan maakunta	1 579	63 182	14 870
Pirkanmaan maakunta	4 286	70 804	13 935
Keski-Suomen maakunta	3 040	61 594	12 526
Etelä-Savon maakunta	2 799	64 703	12 276

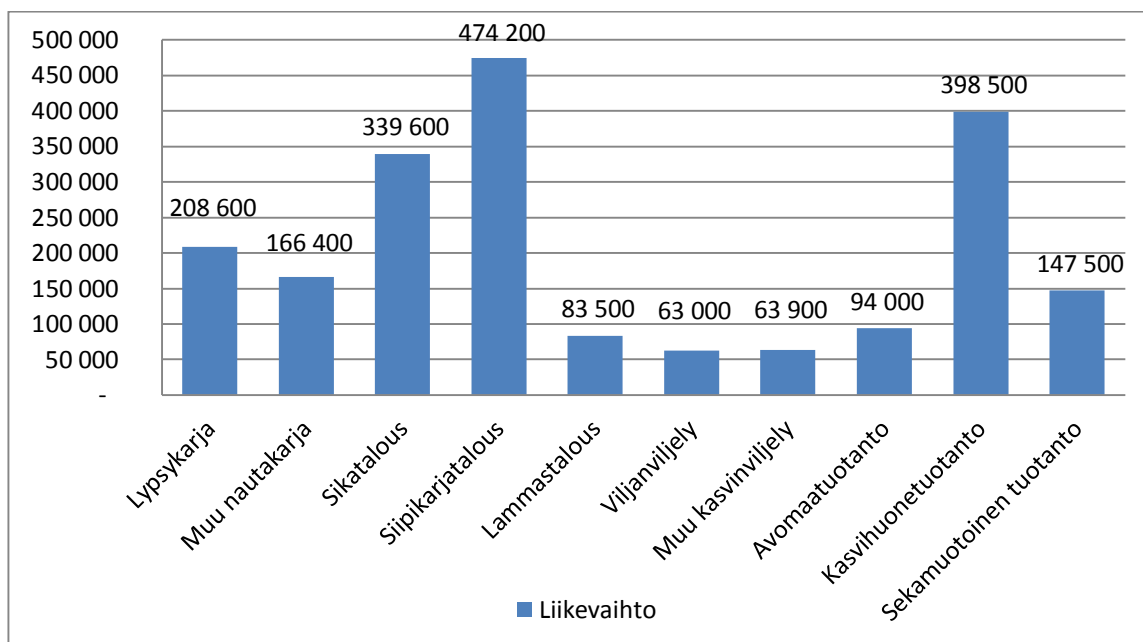
Vuonna 2012 maatilatalouden tuloverolain perusteella verotettuja aktiivimaatilayriityksiä oli 56 623 ja niiden saama keskimääräinen tulo oli 85 337 euroa ja tulos maataloudesta oli noin 17 800 euroa. Maatalousyriytysten tulosten mukaan maakunnista yli keskiarvon olivat Keski-Pohjanmaa, Pohjois-Pohjanmaa, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala, Kainuu, Varsinais-Suomi, Etelä-Pohjanmaa ja Kanta-Hämeen maakunta. Aktiivimaatilayriitykset, jotka pääsivät yli 20 000 euron tulokseen, sijaitsivat Keski-Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Pohjois-Savon maakunnissa.

Taulukko 3. Maatilayritysten lukumäärä ja tulos tilakokoluokittain (Maatilojen keskikoko kasvanut 2000-luvulla 2014)

	Vuosi	Kaikki kokoluokat yht	0- 4,9 ha	5- 9,9 ha	10-19,9 ha	20-29,9 ha	30-49,9 ha	50-99,9 ha	Yli 100 ha
Maatilayritysten lukumäärä Suomessa	2004	68 860	4 617	8 626	16 477	12 363	14 362	10 104	2 311
	2011	58 911	4 019	7 278	12 646	9 169	11 443	10 625	3 731
	2012	56 623	3 934	6 835	11 783	8 606	10 933	10 509	4 023
	Muutos % 2004-2012	-18	-15	-21	-28	-30	-24	4	74
Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	1 333	2 085	6 249	13 372	21 502	31 514	44 972
	2011	17 436	1 528	1 871	5 082	11 606	20 838	36 113	57 511
	2012	17 819	1 545	1 640	4 862	11 042	20 555	36 222	58 168
	Muutos % 2004-2012	20	16	-21	-22	-17	-4	15	29

Vuodesta 2004 vuoteen 2012 kaikkien maatilojen lukumäärä on laskenut yhteensä 18 %. Suurin lasku maatilojen lukumäärässä tapahtui 20 - 30 hehtaarin tiloilla (30 %). Alle viiden hehtaarin tilojen lukumäärä laski 15 % saman ajanjakson aikana. 50 - 100 hehtaarin tilojen lukumäärä kasvoi 4 %. Yli 100 hehtaarin tilojen lukumäärä kasvoi vastaavan ajanjakson aikana 74 %. Tilastotietojen mukaan vuonna 2012 maatalouden tulos vastasi reilua 30 % viljelijäpuolisoiden kaikista verotettavista tuloista. Maatalouden osuus tuloista on pienentynyt jatkuvasti viljelijäkotalouksien tuloista. Eri tilojen maatalouden tulo-osuus vaihtelee huomattavasti, koska tilat ovat erilaisia. Esimerkiksi kotieläintiloilla perheen tulot ovat valtaosin peräisin maataloudesta. Yli 100 hehtaarin tiloilla maatalouden tulo oli parantunut 29 % vuosien 2004 ja 2012 välillä. Toisaalta myös alle viiden hehta-

rin tiloilla tulo oli noussut 16 % saman ajanjakson aikana. Keskimäärin tulot nousivat 20 % kun tarkastellaan kaikkia kokoluokkia yhteensä. (Maatilojen keskikoko kasvanut 2000-luvulla 2014.)

Kuvio 4. Maatalous- ja puutarhayritysten liikevaihto tuotantosuunnittain 2012 (Maa- ja puutarhatalouden kannattavuus 2014)

Vuonna 2012 maatalous- ja puutarhayritysten keskimääräinen liikevaihto oli 203 920 euroa (kuvio 4). Suurin liikevaihto oli siipikarjataloudessa (474 200 €), kasvihuonetuotannossa (398 500 €) ja sikataloudessa (339 600 €). Liikevaihto sisältää myyntituotot ja tuet. (Maa- ja puutarhatalouden kannattavuus 2014.)

Vuosien 2005–2012 välisessä tarkastelussa (taulukko 4) voidaan todeta, että maatalouden ansio- ja pääomatulot olivat keskimäärin kasvaneet 462 euroa vuosittain. Metsätalouden puhtaan tulon ja pääomatulon kasvu ei ollut yhtä suurta (304 euroa vuosittain).

Taulukko 4. Maatalouden ansio- ja pääomatulo ja metsätalouden puhdas tulo ja pääomatulo vuosina 2005 - 2012 (Maatilayrittäjien ja heidän puolisoidensa yhteiset veronalaiset tulot 2005-2012 2014)

Vuosi	Maatalouden ansio- ja pääomatulo €	Metsätalouden puhdas tulo ja pääomatulo €	Yhteensä €
2005	14 935 €	2 433 €	17 368 €
2006	16 554 €	3 686 €	20 240 €
2007	17 041 €	7 178 €	24 219 €
2008	17 754 €	4 117 €	21 871 €
2009	16 997 €	1 779 €	18 776 €
2010	16 973 €	3 283 €	20 256 €
2011	17 765 €	4 769 €	22 534 €
2012	18 171 €	4 561 €	22 732 €

4 Maatalouden lisäkoulutukset

Maatalousyrittäjän on hallittava laajasti erilaisia ammattiin liittyviä osa-alueita. Maatalousyrittäjäyys on nykypäivänä muutakin kuin perinteistä maataloutta ja siinä tarvitaan yhä enemmän suunnittelu-, johtamis- ja kehittämistaitoja. Tämä seikka saa yrittäjät hankkimaan monenlaista lisäkoulutusta. Maatalousyrittäjäksi voi kouluttautua ammattiopistoissa suorittamalla alan perustutkinnon. Ammattikorkeakoulussa suoritettava agrologin tutkinto ja Helsingin yliopistossa suoritettava maa- ja metsätieteiden maisterin tutkinto antavat myös pätevyiden toimia maatalousyrittäjänä. Yrittäjä tarvitsee koulutusta tutkinnon jälkeenkin. Tässä opinnäytetyössä näistä koulutuksista käytetään täydennyskoulutus- tai lisäkoulutusnimitystä. Lisäkoulutuksilla tarkoitetaan ammattipätevyyttä täydentäviä ja ajanmukaistavia koulutuksia ja muita kuin tutkintoon johtavia koulutuksia, joiden kesto on yleensä muutaman tunnin tai päivän.

Suurin lisäkoulutusten järjestäjä on ProAgria. Koulutusten lisäksi ProAgria tarjoaa neuvontaa. Koulutukseen liittyviä teemoja ovat ProAgrialla esimerkiksi maito, kasvi, luomu, talous, viljelijätuki, kasvinsuojelu ja investoinnit. Koulutukset voivat olla esimerkiksi opintoretki tai opintomatka tyyppisiä, hankeseminaareja ja opintopäiviä. Jotkin koulutukset antavat tutkinnon, kuten kasvinsuojelukoulutus. (ProAgria 2015.) Muita koulutusten järjestäjiä on esimerkiksi Avoin yliopisto, MTK, Pellervo-Instituutti Oy, Yara, teurastamot, Suonentieto, MTT, Metsäkeskus, meijeri, eri liitot, Faba, ELY-keskus, kunnat ja Työtehoseura.

5 Tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet, tutkimuskysymykset ja aiheen rajaus

5.1 Tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia ammattikorkeakouluista valmistuneiden agrologien maatalousyrittäjyyttä, ja ottaa selvää millaisille lisäkoulutuksille olisi erityistä kysyntää. Kyselyssä kerätään yrityksen tietojen lisäksi myös mahdollisia kehittämissuunnitelmia. Toisaalta myös yrityksen lopettamissuunnitelmista kysytään avoimesti. Saatuja arvoja on tarkoitus verrata valtakunnan keskiarvoihin. Kehittämisen- ja lopettamissuunnitelmat taas antavat näkökulmaa maatalouden tulevaisuudennäkymistä Suomessa. Yrittäjyyden lisäksi opinnäytetyössä käsitellään myös kouluttautumistarpeita. Tarkoituksena on ottaa selvää millaisissa lisäkoulutuksissa vastaajat ovat käyneet aikaisemmin, ja minkä tyyppistä koulutusta he haluaisivat jatkossa saada.

Tavoitteena on saada selville korreloivatko tuotannon laajuus ja koulutustaso keskenään. Eli toisin sanoen onko korkeammin koulutetuilla yrittäjillä suuremman mittakaavan yritystoimintaa kuin keskimäärin. Lisäksi tavoitteena on saada vastaus siihen millaista hyötyä agrologi (AMK) -tutkinnosta on ollut maatalousyrittäjyydessä. Tavoitteena on myös kartoittaa kohdehenkilöiden lisäkoulutustarpeita, sekä ottaa selvää millaisia kehittämissuunnitelmia heillä on yritykselleen.

5.2 Aiheen rajaus

Tutkimus on rajattu valtakunnalliseksi ja sen kohdejoukkona ovat ammattikorkeakouluista valmistuneet agrologit, jotka toimivat päätoimisina maatalousyrittäjinä. Kysely oli alusta pitäen rajattu koko Suomea koskevaksi Agrologien Liitto Ry:n toimesta. Valtakunnallinen kysely tuo paremmin ilmi paikallisia eroja. Vastauksista voi myös nähdä syntykö ammattikorkeakoulujen välillä eroja joista kohdehenkilöt ovat valmistuneet. Kyselyyn otettiin mukaan vain päätoimiset maatalousyrittäjät, koska yritystoiminnasta haluttiin saada mahdollisimman realistinen kuva.

5.3 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyössä pyritään saamaan vastaus seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Millaisia lisäkouluttautumistarpeita agrologi (AMK) maatalousyrittäjillä on?
2. Millaista hyötyä agrologi (AMK) -tutkinnosta on ollut yritystoiminnassa?
3. Onko agrologi (AMK) -tutkinnon suorittamisella vaikutusta yritystoiminnan laajuuteen?
4. Millaisia tulevaisuudennäkymiä agrologi (AMK) maatalousyrittäjillä on?

6 Tutkimuksen toteuttaminen

6.1 Aineiston keruu

Tutkimusaineisto kerättiin sähköisenä Typala-kyselynä. Kyselylomake sisälsi 37 kysymystä, jotka jaettiin neljään eri ryhmään (Vastaajan tiedot, yritykseen liittyvät kysymykset, lisäkoulutukset ja tulevaisuudennäkymät). Käytimme lomakkeessa viittä eri kysymystyyppiä. Ne olivat: valintakysymys, monivalintakysymys, numerokysymys, avoin kysymys ja arvoasteikkokysymys. Arvoasteikkokysymyksissä käytimme Likert-asteikkoa. Kyselylomakkeesta pyrittiin tekemään mahdollisimman helposti ymmärrettävä ja sen hiomiseen käytettiin runsaasti aikaa.

Kyselylomake lähetettiin 380 henkilölle ympäri Suomea. Toimeksiantajalta saamamme osoitteisto sisälsi 412 sähköpostiosoitetta, mutta kaikki niistä eivät olleet enää toiminnassa. Ennen varsinaista postitusta lomaketta testattiin lähettämällä se ensin muutamalle koehenkilölle. Testaus toi ilmi joitain virheitä sekä myös antoi uusia ideoita lomakkeen laatimiseen. Postitimme kyselyn 23.2.2015 ja annoimme vastausaikaa 10.3.2015 asti. Lähetimme tutkimusjoukolle muistutusviestin 4.3.2015, että vastauksia tulisi mahdollisimman paljon. Lopulta kyselyyn vastasi 140 henkilöä ja vastausprosentiksi muodostui 36,8 %.

6.2 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyö oli kvantitatiivinen survey-tutkimus, jossa käytettiin kyselymenetelmää. Kyselymenetelmä oli tässä tapauksessa luonnollinen vaihtoehto, koska tutkittavia oli paljon ja aineisto haluttiin saada kerättyä mahdollisimman tehokkaasti, kuitenkin niin ettei työmäärä kasvaisi kohtuuttomaksi. Pyrimme tekemään kysymykset sellaisiksi, joista olisi helppo tehdä tulkintoja. Käytimme kyselyssä strukturoituja kysymyksiä, mutta myös avoimia kysymyksiä. Vastausten analysointivaiheessa avoimet kysymykset vaativat enemmän aikaa kuin kysymykset, joissa käytimme Likert-asteikkoa tai monivalintakysymykset, joissa vaihtoehdot oli annettu valmiiksi.

6.3 Aineiston käsittely ja analyysi

Saadusta kyselyaineistosta luotiin havaintomatriisi Microsoft Excel 2013 taulukkolaskentaohjelmaan. Havaintomatriisisissa kysymykset olivat kyselylomakkeen mukaisessa järjestyksessä, mutta työtä helpottaaksemme kirjoitimme jokaiselle kysymykselle oman tekstiselitteen. Typala-ohjelman raportit osiosta löysi myös frekvenssitaulukoita ja kuvaajia kysymyksestä riippuen. Tarvittavat kuvaajat ja taulukot teimme kuitenkin itse Microsoft Excelillä. Näin niistä sai juuri sellaisia, kuin itse halusi. Typala-ohjelman raporteista oli kuitenkin hyötyä, koska niistä ilmeni esimerkiksi vastausten keskiarvot.

Mielipidettä mittaavissa kysymyksissä käytimme pylväsdiagrammeja sekä pinottuja palkkikaaviota. Pinottuja palkkikaavioita käytimme, kun taustamuuttujia oli enemmän kuin yksi. Mielipidettä mittaavista kysymyksistä laskettiin myös vastausten keskiarvot, jotta saatiin selville tutkimusjoukon yleinen mielipide. Numeerisissa kysymyksissä käytimme pääosin frekvenssitaulukoita, mutta tarpeen mukaan käytimme myös pylväsdiagrammeja. Numeerisista kysymyksistä laskettiin myös keskiarvot.

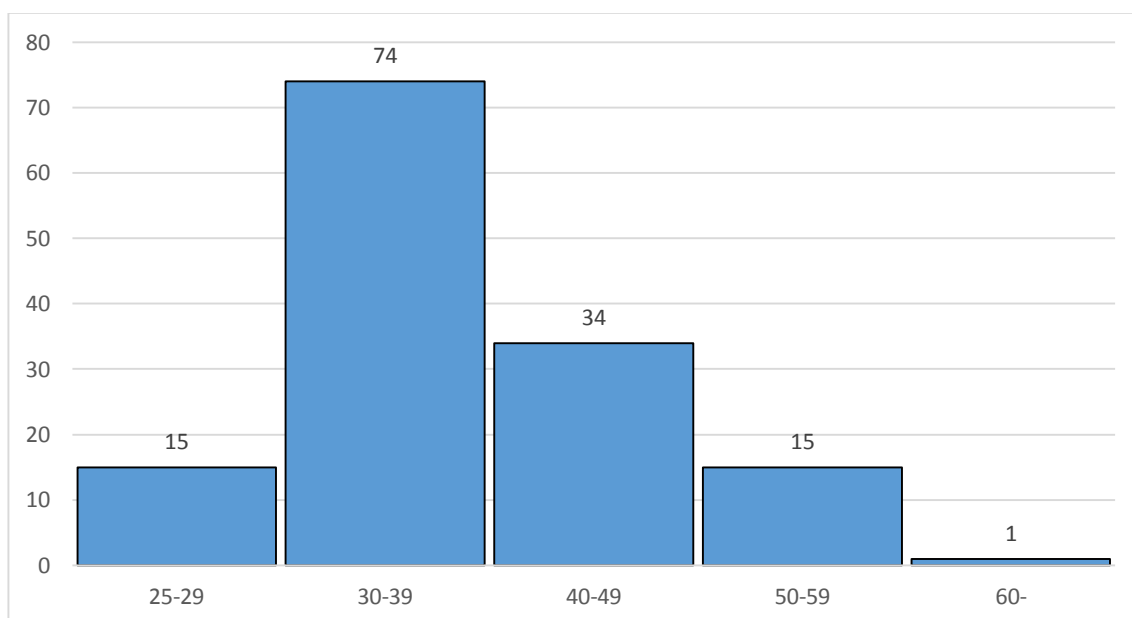
Tuloksia testattiin myös IBM SPSS-ohjelmalla. Näin pyrimme ottamaan selvää ovatko saadut tulokset tilastollisesti merkittäviä. Käytimme khii-toiseen sekä 2-suuntaista t-testiä. Tilastollisesti merkittäviä tuloksia saimme kuitenkin vähän.

Kyselylomake sisälsi yhteensä 5 avointa kysymystä. Vastaukset analysoitiin laadullisella sisällönanalyysimenetelmällä. Aluksi vastauksista haettiin yhteneviä tekojäitä ja vastaukset jaettiin eri luokkiin. Näin oli helppo tehdä yhteenvetoja esimerkiksi maatilojen kehittämissuunnitelmista. Eläinmäärää koskevassa kysymyksessä käytettiin määrällistä erittelyä.

7 Tulokset ja niiden tulkinta

7.1 Yleistä

Kyselyyn vastanneiden 140 maatalousyrittäjän keski-ikä oli 38 vuotta. Nuorin vastaaja oli 25-vuotias ja vanhin 62-vuotias. Vastaajista 103 oli iältään 29 - 43 vuotiaita. He muodostivat 73,6 % kyselyyn osallistujista. Vastaajista 88 (62,9 %) oli miehiä ja 52 (37,1 %) naisia.

Kuvio 5. Vastaajien ikäjakauma

Kuviosta 5 havaitaan, että suurin osa kyselyyn vastanneista maatalousyrittäjistä on iältään 30 - 49 vuotiaita. Tätä nuorempien tai vanhempien vastaajien osuus on varsin marginaalinen.

Vastauksia kyselyyn saatiin ympäri Suomea (taulukko 5). Vastauksia saatiin eniten Etelä-Pohjanmaalta, jossa kyselyyn vastasi 17 maatalousyrittäjää. Lähes yhtä paljon vastauksia tuli Pohjois-Savosta, josta saimme 15 vastausta. Yli kymmenen vastausta tuli myös Pohjois-Pohjanmaalta (n=10), Kanta-Hämeestä (n=11), Satakunnasta (n=11) ja Varsinais-Suomesta (n=13). Vähiten vastauksia tuli Päijät-Hämeestä ja Kymenlaaksosta. Kummastakin maakunnasta tuli vain

yksi vastaus. Yhtenä vastausvaihtoehtona oli myös Ahvenanmaa, mutta kukaan vastaajista ei asunut siellä. Tämän selittää osaltaan se, että kysely oli kohdistettu vain suomenkielisistä ammattikorkeakouluista valmistuneille agrologeille.

Taulukko 5. Vastaajat maakunnittain

Maakunta	f	%
Etelä-Karjala	2	1,4
Etelä-Pohjanmaa	17	12,1
Etelä-Savo	6	4,3
Kainuu	5	3,6
Kanta-Häme	11	7,9
Keski-Pohjanmaa	6	4,3
Keski-Suomi	9	6,4
Kymenlaakso	1	0,7
Lappi	3	2,1
Pirkanmaa	14	10,0
Pohjanmaa	3	2,1
Pohjois-Karjala	7	5,0
Pohjois-Pohjanmaa	10	7,1
Pohjois-Savo	15	10,7
Päijät-Häme	1	0,7
Satakunta	11	7,9
Uusimaa	6	4,3
Varsinais-Suomi	13	9,3
Yhteensä	140	100

7.1.1 Ammattikorkeakoulu ja koulutustaso

Vastaajan ammattikorkeakoulusta josta hän on valmistunut, kaksi nousi ylitse muiden. 140 maatalousyrittäjän joukosta 54 (38,6 %) oli valmistunut Hämeen Ammattikorkeakoulusta. Seinäjoen Ammattikorkeakoulusta oli valmistunut 40 (28,6 %) agrologia. Vain 2 (1,4 %) vastaajaa ilmoitti valmistuneensa Rovaniemen/Lapin Ammattikorkeakoulusta. Suhteellisen vähän vastauksia saatiin myös Espoon-Vantaan/Laurea ammattikorkeakoulusta valmistuneilta agrologeilta. Heitä oli 4 kappaletta (2,9 %).

Taulukko 6. Vastaajan ammattikorkeakoulu, josta hän on valmistunut

Ammattikorkeakoulu	f	%
PKAMK/Karelia AMK	6	4,3
EVAMK/ Laurea AMK	4	2,9
HAMK	54	38,6
JAMK	6	4,3
OAMK	11	7,9
PSAMK/SAVONIA	17	12,1
RAMK/Lapin AMK	2	1,4
SEAMK	40	28,6
Yhteensä	140	100

Kysymykseen vastaajan koulutustasosta vastasi 137 henkilöä (taulukko 7). 129 heistä ilmoitti koulutukseksi agrologi (AMK), ja he muodostivat 94,2 % vastaajista. 5 maatalousyrittäjää (3,6 %) oli korottanut tutkintonsa tasolle agrologi (YAMK). Agrologin ja agronomin tutkinnon oli suorittanut 3 (2,2 %) maatalousyrittäjää.

Taulukko 7. Vastaajan koulutustaso

Koulutustaso	f	%
agrologi (AMK)	129	94,2
agrologi (YAMK)	5	3,6
agrologi (AMK) ja agronomi	3	2,2
agrologi (YAMK) ja agronomi	0	0
Yhteensä	137	100

7.1.2 Tuotantosuunta ja maatalousmaa

Saimme kyselyymme vastauksia monipuolisesti eri tuotantosuuntien edustajilta (taulukko 8). Yhteensä tuotantosuuntia oli 20. Selvän enemmistön muodostivat lypsykarjatalous ja viljanviljely. Kyselyyn vastanneista maatalousyrittäjistä 51 (36,4 %) ilmoitti päätuotantosuunnaksi lypsykarjatalouden. Viljanviljely oli päätuotantosuuntana 35:llä (25 %) maatalousyrittäjällä. Myös emolehmä- ja lihakar-

jatilat olivat hyvin edustettuina. Molempia oli 10 kappaletta (7,1 %) päätuotantosuuntana. Kotieläintiloja oli yhteensä 90, joista yksi ilmoitti päätuotantosuunnakseen kuitenkin viljanviljelyyn.

139 vastaajaa ilmoitti omistavansa maatalousmaata. Keskimäärin maatalousyrittäjillä oli sitä 61,8 hehtaaria. Vastaukset olivat 8-210 hehtaarin välillä. Vuokrapeltoa oli 130:llä ja keskimäärin sitä oli 36,6 hehtaaria. Vastaukset vuokrapellon osalta olivat välillä 1 - 210 hehtaaria.

Taulukko 8. Vastaajien määrä tuotantosuunnittain

Tuotantosuunta	f	%
Emobroilerin tuotanto	2	1,4
Emolehmätuotanto	10	7,1
Hevostalous	1	0,7
Kananmunantuotanto	1	0,7
"Karjanhoito"	1	0,7
Koneurakointi	2	1,4
Lammastalous	1	0,7
Lihakarjatalous	10	7,1
Lhasiat	7	5,0
Lypsykarjatalous	51	36,4
Nurmen viljely	2	1,4
Perunan viljely	2	1,4
Porsastuotanto	3	2,1
Puutarhakasvien viljely avomaalla	4	2,9
Siiipikarjanlihan tuotanto	2	1,4
Sokerijuurikkaan viljely	2	1,4
Tilateurastamo	1	0,7
Viljanviljely	35	25,0
Yhdistelmäsikala	2	1,4
Öljykasvin viljely	1	0,7
Yhteensä	140	100

7.1.3 Tuotantoeläinten määrä

Kotieläintiloista suurimmassa tuotantosuunnassa eli lypsykarjataloudessa keskimääräinen eläinmäärä oli 56 lehmää ja 45 kappaletta nuorkarjaa. Eläinyksikköinä se tekee 78,8. Nuorkarjan eläinyksikköiden laskemiseen on käytetty arvoa 0,5, koska kyselyn tuloksista ei käynyt ilmi, missä suhteessa tiloilla oli minkäkin ikäistä

nuorkarjaa. Keskimääräisellä emolehmätilalla oli 55 lehmää ja 31 kappaletta nuorkarjaa eli 71 eläinyksikköä. Lihakarjatiloilta oli keskimäärin 215 täysikasvuista nautaa ja 62 kappaletta nuorkarjaa. Yhteensä se tekee 245,9 eläinyksikköä. Keskimääräisellä lihasikatilalla oli 733 sikaa eli 220 eläinyksikköä.

Taulukko 9. Maatilojen keskimääräiset eläinmäärät eläinlajin perusteella

Tilat	Eläinlaji	Täysikasv. eläimet	Nuorkarja	Eläinyksiköt
3	Emakko	110	-	77,0
2	Emobroileri	5850	-	146,3
10	Emolehmä	55	31	71,0
1	Hevonen	16	-	13,6
10	Lihanauta	215	62	245,9
11	Lihasika	733	-	220,0
51	Lypsylehmä	56	45	78,8
1	Muniva kana	11000	-	143,0
1	Siitoskukko	500	-	6,5
1	Kalkkuna	6000	-	156
1	Broileri	90000	-	477

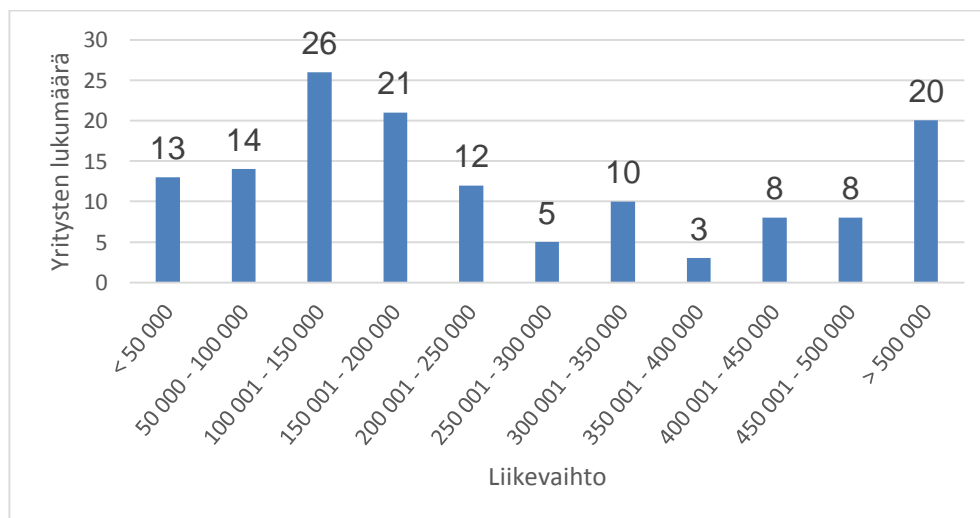
Taulukosta 9 havaitaan, että esimerkiksi siipikarjatiloina on ollut mukana vain muutamia. Emobroileritiloja on ollut mukana 2 kappaletta. Näiden kahden emobroileritilan keskimääräinen eläinmäärä oli 5 850 eli 146,3 eläinyksikköä. Taulukosta pitää ottaa huomioon, että se ei ole laadittu tuotantosuunnittain, vaan eläinlajin perusteella. Esimerkiksi yhdistelmäsiikalassa on sekä emakkoja että lihasikoja.

7.1.4 Yritysten liikevaihto

Yrityksen liikevaihto kysymykseen saimme yhteensä 140 vastausta. Liikevaihtoon sisältyi yrityksen kaikki tuotannonhaarat, myös metsä. Liikevaihdot jaotelimme 11 eri joukkoon vastausten perusteella. Liikevaihdon osalta enemmistö vastaajista sijoitti yrityksensä liikevaihdon 100 001 - 150 000 € välille (18,6 % vastaajista), toisena 150 001 - 200 000 € (15 % vastaajista) ja kolmantena yli 500 000 € (14,3 % vastaajista). Minimiarvo liikevaihdon osalta oli 0 € ja maksimiarvo 2,7 Milj. €. Liikevaihdon keskiarvo oli vastausten perusteella 325 371 € (vastauksia ”0” tai ”1” ei otettu mukaan keskiarvoon).

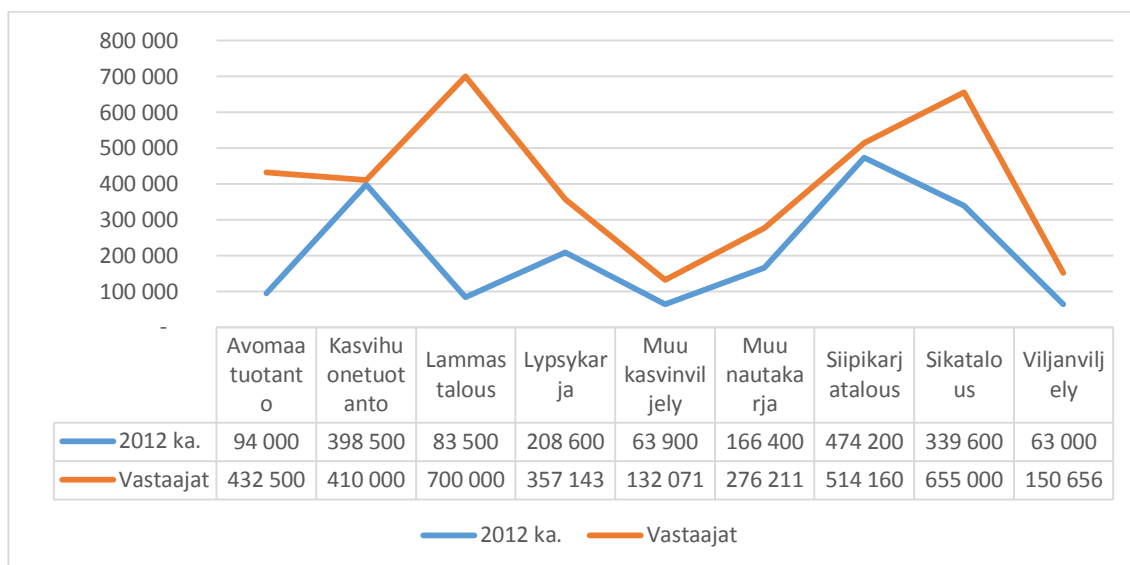
Taulukko 10. Vastaajien määrä liikevaihdoittain

Liikevaihto	f	%
< 50 000	13	9,3
50 000 - 100 000	14	10,0
100 001 - 150 000	26	18,6
150 001 - 200 000	21	15,0
200 001 - 250 000	12	8,6
250 001 - 300 000	5	3,6
300 001 - 350 000	10	7,1
350 001 - 400 000	3	2,1
400 001 - 450 000	8	5,7
450 001 - 500 000	8	5,7
> 500 000	20	14,3
Yhteensä	140	100

Kuvio 6. Yritysten liikevaihto

Kuvio 7. Suomen vuoden 2012 ja vastaajien keskimääräinen liikevaihto tuotantosuunnittain

Vertasimme vastaajien ilmoittamia liikevaihtoja ja Suomen vuoden 2012 tilastoituja liikevaihtoja keskenään (kuviokuva 7). Suomen vuoden 2012 liikevaihtojen lähteenä käytimme teosta Maatilatilastollinen vuosikirja 2014. Emme löytäneet vuoden 2014 tai 2013 tilastoituja liikevaihtoja. Kuviokuva 7 havaitaan, että joiltain osin eroavaisuutta eri tuotantosuuntien liikevaihtoista esiintyy runsaasti. Kaikissa tuotantosuunnissa oli korkeampi liikevaihto vastaajien osalta mitä vuoden 2012 tilastoitu keskiarvo oli.

Suurin eroavaisuus esiintyi lammastaloudessa, jossa eroa vuoden 2012 ja vastaajien liikevaihdon välillä oli 738 %. Lammastalouden osalta vastaajilla oli 616 500 € suurempi liikevaihto kuin vuoden 2012 keskimääräinen liikevaihto oli. Avomaantuotannon osalta vastaajien liikevaihto oli 360 % (338 500 €) suurempi kuin vuoden 2012 tilastoitu keskiarvo. Sikatalouden osalta kyselyyn vastanneilla oli 315 400 € (93 %) korkeampi liikevaihto kuin vuoden 2012 tilastoitu keskiarvo.

Lypsykarjan osalta eroa oli 148 543 € (71 %), mutta muun nautakarjan osalta eroa oli 109 811 € (66 %). Viljanviljely tuotantosuunnassa vastaajilla oli keskimäärin 87 656 € (139 %) suurempi liikevaihto ja muussa kasvinviljelyssä 68 171 € (107 %), kuin vuoden 2012 keskimääräinen liikevaihto oli. Kasvihuonetuotannossa ja siipikarjataloudessa ei ollut suhteellisesti niin suurta eroa, mutta näiltäkin

osin liikevaihto oli suurempi. Kasvihuonetuotannon osuus oli 11 500 € (3 %) ja siipikarjatalouden 39 960 € (8 %).

7.1.5 Maatalousyrittäjien ansiotulot ja tyytyväisyys ansiotuloon

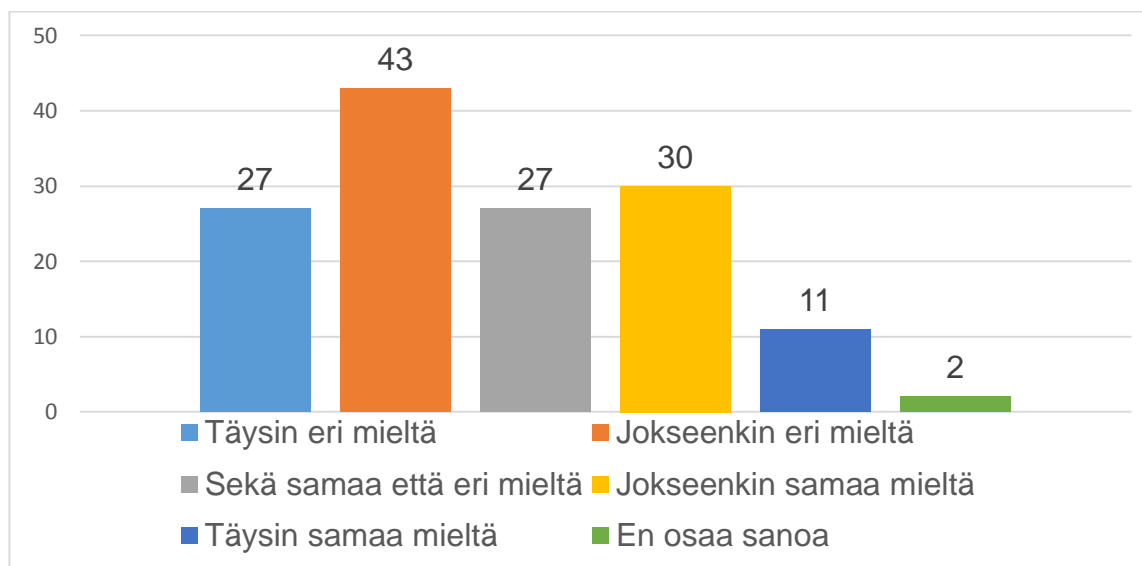
Ansiotulo kysymykseen saimme vastauksen 140 henkilöltä. Ansiotulo kysymyksessä kysimme verotettavien ansiotulojen määrää vuodessa yrityksen toiminnasta. Vastausten perusteella jaottelimme ansiotulon 10 eri joukkoon. Vastausten joukossa oli myös negatiivinen ansiotulo. Osalla vastaajista (8 kpl) ei ollut ansiotuloa lainkaan. Enemmistö vastaajista (51 kpl) arvioi yrityksestä saamansa ansiotulonsa välille 20 001 - 40 000 € (36,4 % vastaajista). Seuraavaksi eniten vastaajista (30,7 %) ilmoitti ansiotulonsa yritystoiminnasta välille 1 - 20 000 €. Vastausten perusteella minimiarvo ansiotuloissa oli -24 800 € ja maksimiarvo 160 000 €. Ansiotulojen keskiarvo oli 37 054 €. Keskiarvossa ei ole mukana vastaukset ”Ei ansiotuloa” ja ”1”, joten keskiarvoon laskettiin mukaan 130:n vastaajan ansiotulot.

Taulukko 11. Vastaajien ansiotulon määrä yrityksen toiminnasta

Ansiotulo	f	%
Negatiivinen	1	0,7
Ei ansiotuloa	8	5,7
1 - 20 000	43	30,7
20 001 - 40 000	51	36,4
40 001 - 60 000	19	13,6
60 001 - 80 000	7	5,0
80 001 - 100 000	7	5,0
100 001 - 120 000	2	1,4
120 001 - 140 000	0	0,0
140 001 - 160 000	2	1,4
Yhteensä	140	100

Arvoasteikkokysymyksissä on käytetty Likert-asteikkoa 1 = Täysin eri mieltä, 2 = Jokseenkin eri mieltä, 3 = Sekä samaa että eri mieltä, 4 = Jokseenkin samaa

mieltä, 5 = Täysin samaa mieltä ja 6 = En osaa sanoa. Tämä arvoasteikkokysymys koski maatalousyrittäjien tyytyväisyyttä ansiotuloonsa yritystoiminnasta. Käytetty väittämä oli ” Olen tyytyväinen saamaani palkan määrään yrittäjänä”.

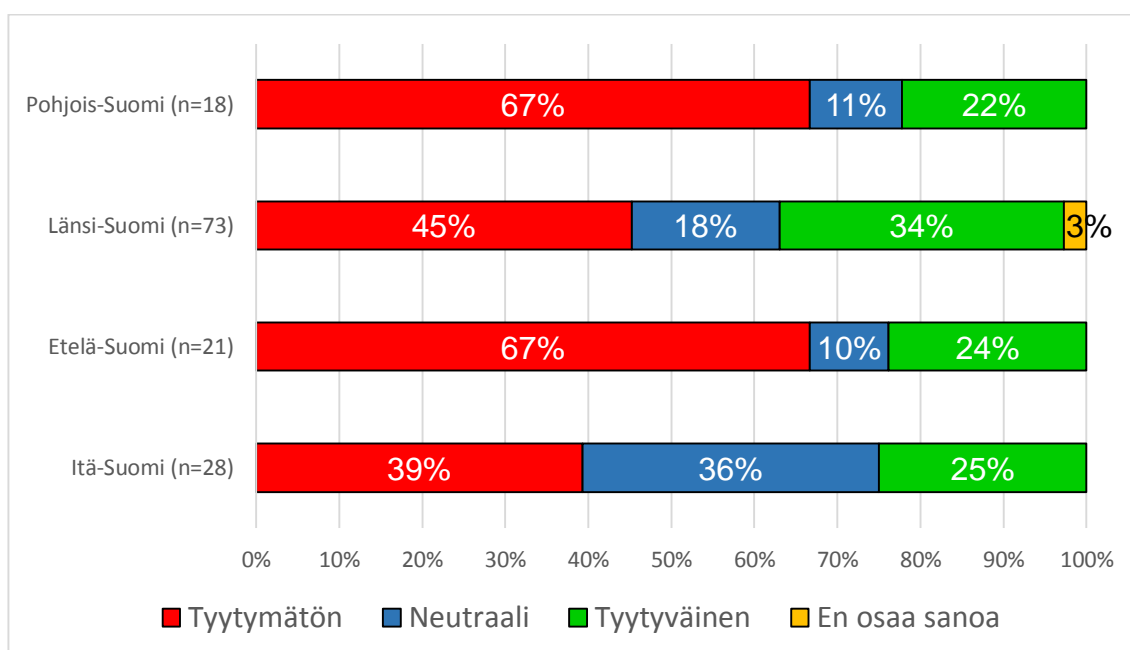

Kuvio 8. Maatalousyrittäjien tyytyväisyys ansiotuloon

Kuviosta 8 havaitaan, että 27 henkilöä (19,3 %) on ollut täysin eri mieltä koskien väittämää. Jokseenkin eri mieltä on ollut 43 henkilöä (30,7 %). Sekä samaa että eri mieltä oli 27 henkilöä (19,3 %). Jokseenkin samaa mieltä oli 30 (21,4 %) ja täysin samaa mieltä oli 11 (7,9 %) vastaajaa. 2 henkilöä (1,4 %) ei osannut vastata väittämään. Vastaajien mielipiteiden keskiarvo oli 2,7, joten siitä voidaan päätellä, että tyytyväisyys palkkaan on melko neutraalilla tasolla.

Kysymyksen tuloksia vertailtiin myös alueellisesti (kuvio 9). Tässä tapauksessa on käytetty jakoa Pohjois-Suomi (Kainuu, Lappi ja Pohjois-Pohjanmaa), Itä-Suomi (Etelä-Savo, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo), Länsi-Suomi (Etelä-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Keski-Suomi, Pirkanmaa, Pohjanmaa, Satakunta ja Varsinais-Suomi), ja Etelä-Suomi (Etelä-Karjala, Kanta-Häme, Kymenlaakso, Päijät-Häme ja Uusimaa), koska joidenkin maakuntien osuus vastaajista on pieni. Esimerkiksi Päijät-Hämeestä tuli vain yksi vastaus. Kaikkein tyytyväisimmiksi osoittautuivat länsisuomalaiset maatalousyrittäjät. Heistä tyytyväisiä (jokseenkin samaa mieltä tai täysin samaa mieltä) oli 36 %. Neutraalin (sekä samaa että eri mieltä) vastauksen antoi 16 %. Tyytymättömiä (jokseenkin eri mieltä tai täysin eri

mieltä) oli 45 %. 3 % vastanneista ei osannut vastata kysymykseen. Länsisuomalaisen vastausten keskiarvoksi muodostui 2,8, joten he ovat maltillisen tyytyväisiä ansiotuloonsa. Itäsuomalaiset olivat toiseksi tyytyväisimpiä ansiotuloihinsa. Tyytyväisiä heistä oli 25 % vastanneista. Neutraaleja oli 36 % ja tyytymättömiä 39 %. Itäsuomalaisen vastausten keskiarvo oli 2,78. Eteläsuomalaiset ja pohjoissuomalaiset ovat vastausten mukaan yhtä tyytyväisiä ansiotulonsa määrään. Samalla he olivat tyytymättömiä ansiotuloihinsa. Molempien alueiden vastausten keskiarvo oli 2,33, eli selvästi matalampi kuin länsi- ja itäsuomalaisen.

Kuvio 9. Maatalousyrittäjien tyytyväisyys ansiotuloon alueittain

7.1.6 Yrityksen työntekijät

Yrityksen vakituisten työntekijöiden määrä -kysymykseen vastasi 40 henkilöä. Enemmistöllä vastaajista (40 %) oli 1 vakituinen työntekijä tilan ulkopuolelta. 27,5 % vastaajista ei ollut tilan ulkopuolista vakituista työntekijää. 17,5 % vastaajista oli 2 vakituista tilan ulkopuolista työntekijää. Keskiarvo oli 1,4 työntekijää.

Taulukko 12. Yrityksen vakituiset työntekijät tilan ulkopuolelta

Työntekijät	f	%
0	11	27,5
1	16	40
2	7	17,5
3	3	7,5
4	1	2,5
5	1	2,5
6	0	0
7	0	0
8	1	2,5
Yhteensä	40	100

Yrityksen sesonkityöntekijöiden määrä -kysymykseen vastasi 71 henkilöä. Sesonkityöntekijöiden määrä vaihteli välillä 0 - 20. Enemmistöllä vastaajista (39,4 %) oli 1 sesonkityöntekijä. 21,1 % vastaajista oli 2 sesonkityöntekijää. Vain 11 vastaajalla oli enemmän kuin 2 sesonkityöntekijää. Keskiarvo oli 1,9.

Taulukko 13. Yrityksen sesonkityöntekijöiden määrä

Työntekijät	f	%
0	8	11,3
1	28	39,4
2	15	21,1
3	3	4,2
4	1	1,4
5	5	7,0
9	1	1,4
20	1	1,4
Yhteensä	71	100

7.2 Vuodet päätoimisena yrittäjänä

Kysymykseen jossa kysyttiin vastaajan päätoimiseen yritystoimintaan käyttämiä vuosia vastasi 140 henkilöä. 29,3 % vastaajista oli ollut yrittäjinä 6-10 vuotta. Joukossa oli yksi henkilö, joka oli toiminut yrittäjänä jo 36 vuotta. Kolme henkilöä oli ollut yrittäjänä 31 - 35 vuotta. Kuudella henkilöllä yrittäjäkokemusta oli vasta yhden vuoden edestä. Keskimäärin yrittäjänä vietettyjä vuosia oli 11,4. Suurin osa vastauksista (70 %) tuli henkilöiltä, jotka olivat toimineet yrittäjinä 3 -15 vuotta.

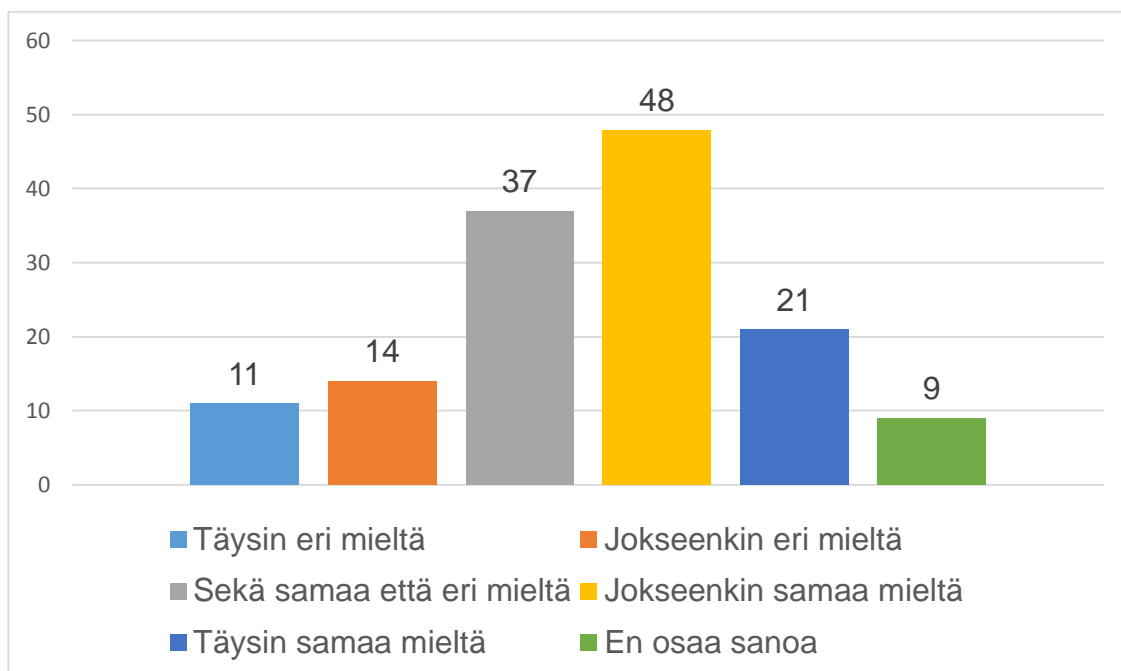
Taulukko 14. Vastaajien vuodet päätoimisena yrittäjänä

Vuodet yrittäjänä	f	%
0-2 vuotta	10	7,1
3-5 vuotta	28	20,0
6 - 10 vuotta	41	29,3
11 - 15 vuotta	29	20,7
16 - 20 vuotta	11	7,9
21 - 25 vuotta	10	7,1
26 - 30 vuotta	7	5,0
31 - 35 vuotta	3	2,1
36 vuotta	1	0,7
Yhteensä	140	100

Kysymyksessä kysyttiin absoluuttista arvoa. Frekvenssitaulukko on jaettu yhdeksään eri ryhmään tuloksien selkeyttämiseksi.

7.2.1 Mielipide agrologi (AMK) -tutkinnon innostavuudesta yrittäjyyteen

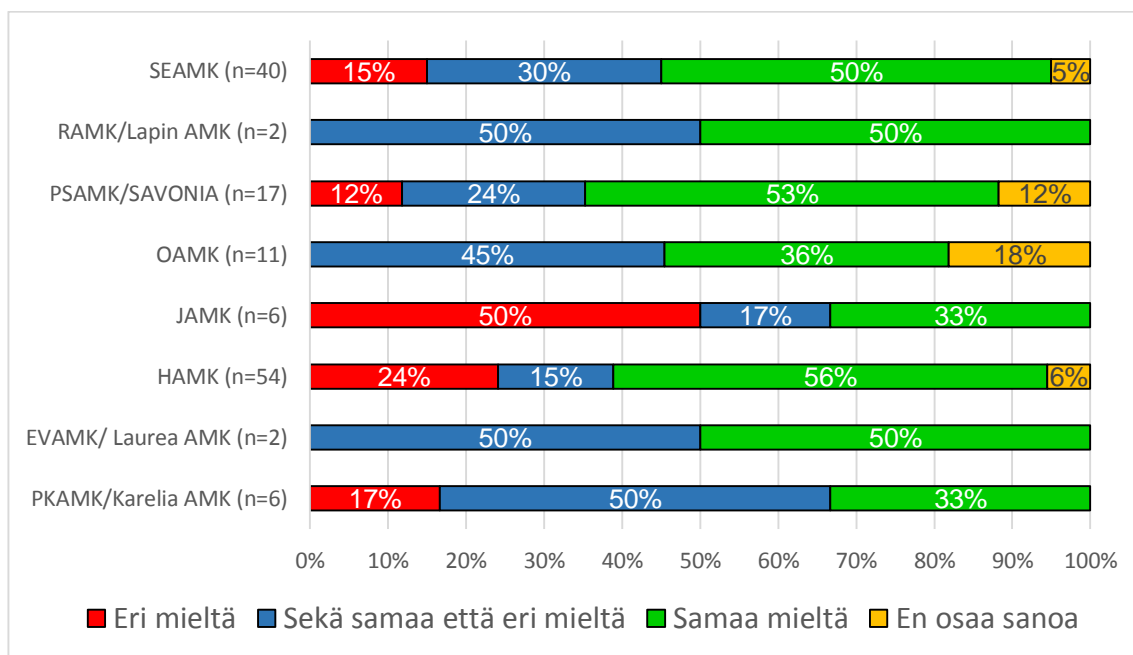
Arvoasteikkokysymyksessä käytimme väittämää ”Agrologi (AMK) -tutkinto innosti yrittäjyyteen”. Kysymyksellä haluttiin selvittää onko agrologikoulutuksella ollut vaikutusta yrittäjäksi ryhtymiseen. Kysymykseen vastasi 140 henkilöä.

Kuvio 10. Mieli-pide agrologi (AMK) -tutkinnon innostavuudesta yrittäjyyteen

Kuten kuviosta 10 voi päätellä, oli enemmistö vastaajista väittämään jokseenkin samaa mieltä ($n = 48$; 34,3 %). 37 vastaajaa oli sekä samaa että eri mieltä (26,4 %) ja 21 vastaajaa oli täysin samaa mieltä (15 %). Myös ääripäät olivat edustettuina. 11 henkilöä (7,9 %) oli väittämästä täysin eri mieltä ja 21 (15 %) täysin samaa mieltä. 14 henkilöä (10 %) oli jokseenkin eri mieltä. 9 henkilöä (6,4 %) ei osannut vastata väittämään. Keskiarvo oli 3,6. Vastaajien mielipiteiden keskiarvo on siis positiivinen.

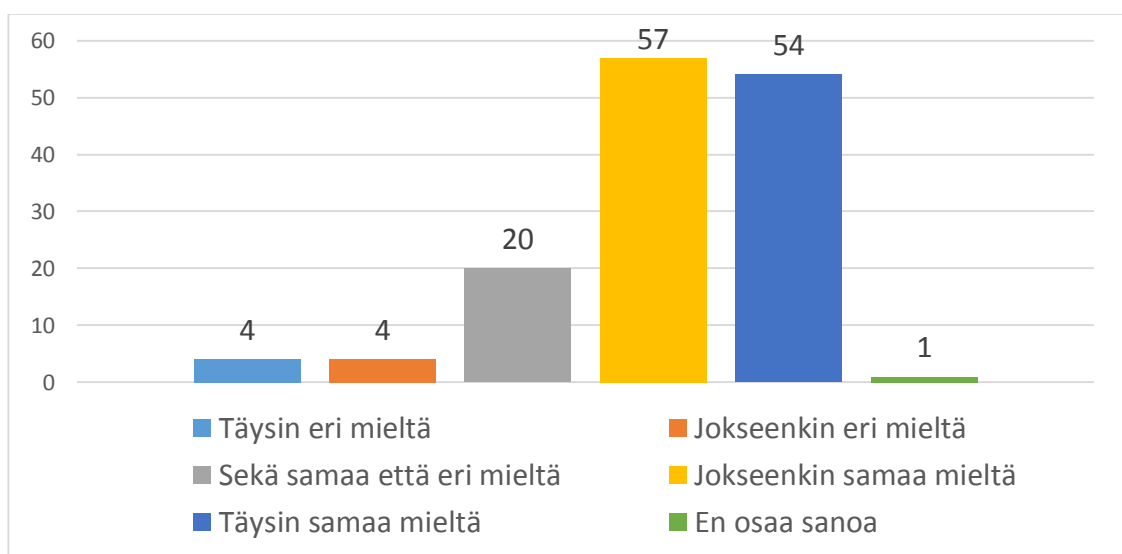
Tuloksia vertailtiin myös eri ammattikorkeakoulujen välillä (kuvio 11). Suuria eroja mielipiteissä ei ollut. Ainoastaan Jyväskylän ammattikorkeakoulun mielipiteiden keskiarvo poikkesi muista selvästi (2,87). Muiden koulujen mielipiteiden keskiarvot mahtuivat välille 3,46 - 3,70. Keskiarvo pysyi myös melko samana riippumatta vastaajien määrästä. Esimerkiksi Hämeen ammattikorkeakoulusta valmistuneista kysymykseen vastasi 54 henkilöä keskiarvon ollessa 3,46. Lapin ammattikorkeakoulusta valmistuneista kysymykseen vastasi 2 henkilöä ja keskiarvo oli 3,5.

Kuvio 11. Agrologi (AMK) -tutkinnon innostavuus yrittäjyyteen eri ammattikorkeakoulujen välillä

7.2.2 Agrologi (AMK) -tutkinnon hyöty yrittäjänä

Tässä arvoasteikkokysymyksessä käytettiin väittämää ”Agrologi (AMK) -tutkinnoista on ollut hyötyä yrittäjyydessä”. Kohtaan vastasivat kaikki 140 kyselyyn vastannutta henkilöä. Väittämällä haluttiin selvittää millainen mielipide vastaajilla on agrologitutkinnon hyödystä yritystoiminnassa.

Kuvio 12. Mielipide agrologi (AMK) -tutkinnon hyödystä yrittäjyydessä

Kuviosta 12 havaitaan, että täysin eri mieltä ja jokseenkin eri mieltä olleita oli molempia vain 4 kappaletta (2,9 %). Sekä samaa että eri mieltä on ollut 20 henkilöä (14,3 %). Selvästi suurin osa vastaajista (79,3 %) on ollut joko jokseenkin samaa mieltä (n=57), tai täysin samaa mieltä (n=54). En osaa sanoa vastauksia tuli vain 1 kappale. Vastausten keskiarvoksi muodostui 4,11, joten agrologi (AMK) -maatalousyrittäjät kokevat, että agrologitutkinnosta on ollut heille paljon hyötyä yrittäjyydessä.

Arvoasteikkokysymyksen jatkoksi oli myös avoin kysymys ”Millaista hyötyä agrologi (AMK) -tutkinnosta on ollut yrittäjyydessä?”. Vastauksista ilmeni, että erityisen suuri hyöty agrologikoulutuksesta on ollut talousasioiden hoidossa. Tutkinnon suorittanut osaa muun muassa tehdä maatilakirjanpidon itse sekä laatia investoinneille kannattavuuslaskelmia. Yrittäjyysopinnot on myös koettu erityisen hyödyllisiksi.

Usea vastaaja painotti sitä, että agrologitutkinto on monipuolinen ja se antaa aivan uusia näkökulmia maatalouteen ja maailmankatsomukseen. Agrologitutkinto on helpottanut tiedonhakua sekä antanut eväät ratkaista vaikeitakin ongelmia yritystoiminnassa. Lisäksi moni vastaaja ilmoitti kielipintojen olleen hyödyllisiä tutkinnon jälkeen.

Yleisimpien vastausten joukossa oli verkostoituminen saman alan ihmisten kanssa. Vastauksista voi tehdä johtopäätöksen, että agrologitutkinto antaa hyvät valmiudet yrittäjyyteen, mutta varsinaiset käytännön taidot opitaan vasta työelämässä.

7.3 Maatalousyrittäjien käymät lisäkoulutukset

Avoimeen kysymykseen ”Millaisissa lisäkoulutuksissa olet ollut agrologi (AMK) -tutkinnon suorittamisen jälkeen?” vastasi 94 henkilöä. Kysymyksellä kartoitettiin maatalousyrittäjien käymiä lisäkoulutuksia ja koulutuksen järjestäjiä. Moni vastaajista oli maininnut useamman kuin yhden lisäkoulutuksen. Saimme yhteensä 264 vastausta koskien käytyjä lisäkoulutuksia. Vastausten perusteella saimme

selville, että enemmistö vastaajista oli maininnut käymistään lisäkoulutuksista eri koulutuksia ja kursseja, joita oli kasvinsuojelu (37,2 % vastaajista), EU-tukiin liittyvät koulutukset (34 %), verotukseen liittyvät (16 %), johtamiseen liittyvät (16 %), kasvinviljelyyn liittyvät (13,8 %), eriasteiset kuljettajan ammattipätevyydet (10,6 %), liiketalouteen liittyvät (10,6 %), jalostukseen liittyvät (9,6 %) ja luomuviljelyyn/tuotantoon liittyvät (8,5 % vastaajista) kurssit ja koulutukset.

Kysymyksessä 17 % vastaajista ilmoitti käyneensä saman tai eri alan eriasteisia opintoja. Vastaajista 11,7 % oli käynyt toisen asteen ammatillisia tai korkeakouluopintoja. Vastauksissa mainittiin opettajakorkeakoulu, merkonomien tutkinto, seminologin ammattitutkinto, kasvatustiede, ympäristösuunnittelija, yrittäjän ammatti- ja erikoisammattitutkinto. 3,2 % ilmoitti käyneensä ylemmän asteen korkeakouluopintoja (agrologi YAMK) ja 2,1 % yliopisto-opintoja, joista maininnat agribisnes ja väyläopinnot avoimessa yliopistossa. 6,4 % vastaajista mainitsi erilaiset hanketilaisuudet, seminaarit 6,4 % vastaajista ja opintoretket 2,1 % vastaajista.

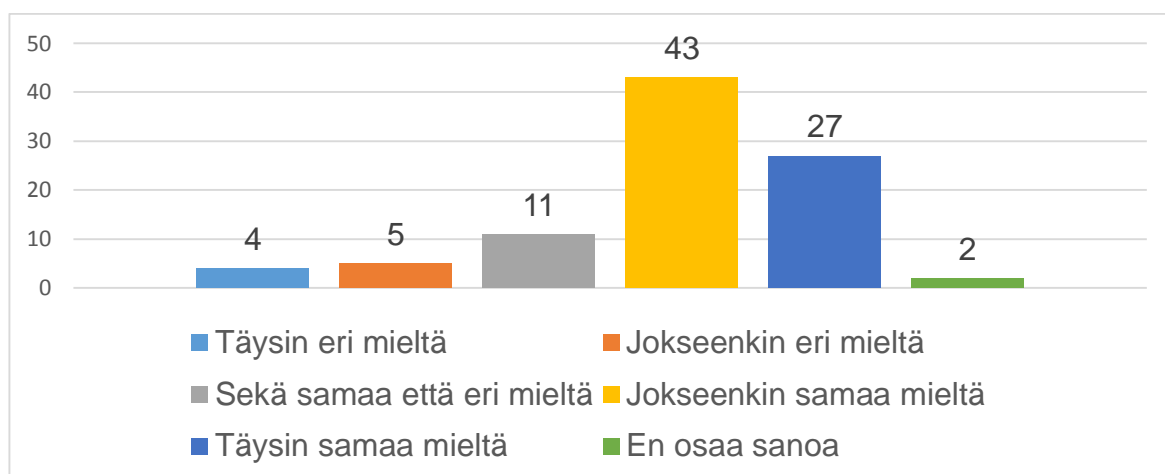
Koulutusten järjestäjistä saimme 184 vastausta. Vastauksista enemmistön muodosti ProAgria (59,6 % vastaajista), MTK (23,4 %) ja kunta (7,4 %). Faba (4,3 % vastaajista), Pellervo-Instituutti Oy (4,3 %), Suomen Yrittäjäopisto SYO (4,3 %) ja Valio (4,3 %) saivat saman verran mainintoja ja kuuluivat myös vastausten enemmistön joukkoon. Vastaajista 27 henkilöä (28,7 %) mainitsi koulutusten järjestäjäksi ammattikoulun, ammattikorkeakoulun tai yliopiston.

ProAgrian järjestämiä koulutuksia mainittiin kyselyssä esimerkiksi siementuotannon kurssi, Tankki Täyteen -koulutustilaisuudet, eläinkuljettajakoulutus, kasvinsuojelukoulutus, luomu peruskurssi, EU-tukikoulutukset ja nurmituotannon kehityskoulutus. MTK:n järjestämiä koulutuksia mainittiin esimerkiksi investointitukikoulutukset, EU-tukikoulutukset, verotus, maatalous- ja maaseutupoliittinen koulutus ja johtajuusvalmennus. Kuntien järjestämiä koulutuksia olivat esimerkiksi marjanviljelyyn liittyvät koulutukset, verotukseen liittyvät koulutukset ja EU-tukikoulutus. Faban järjestämiä koulutuksia mainittiin tilasiemennys, emolehmä-

seminaarit ja jalostukseen liittyvät koulutukset. Pellervo-Instituutti Oy:n järjestämiä koulutuksia mainittiin liikemies englanti, mediaesiintyminen ja kirjoittaminen ja HH-hallintohenkilökoulutus. Suomen Yrittäjäopiston tarjoamista koulutuksista mainittiin johtamisvalmennuskoulutus. Valion järjestämiä koulutuksia mainittiin laatumaitokoulutus ja maito 2020.

7.3.1 Lisäkoulutuksista koettu hyöty

Väittämään ”Koen käymistäni lisäkoulutuksista olleen hyötyä” vastasi 92 henkilöä. Kohta oli tarkoitettu vain heille, jotka olivat käyneet lisäkoulutuksissa agrologi (AMK) -tutkinnon suorittamisen jälkeen.

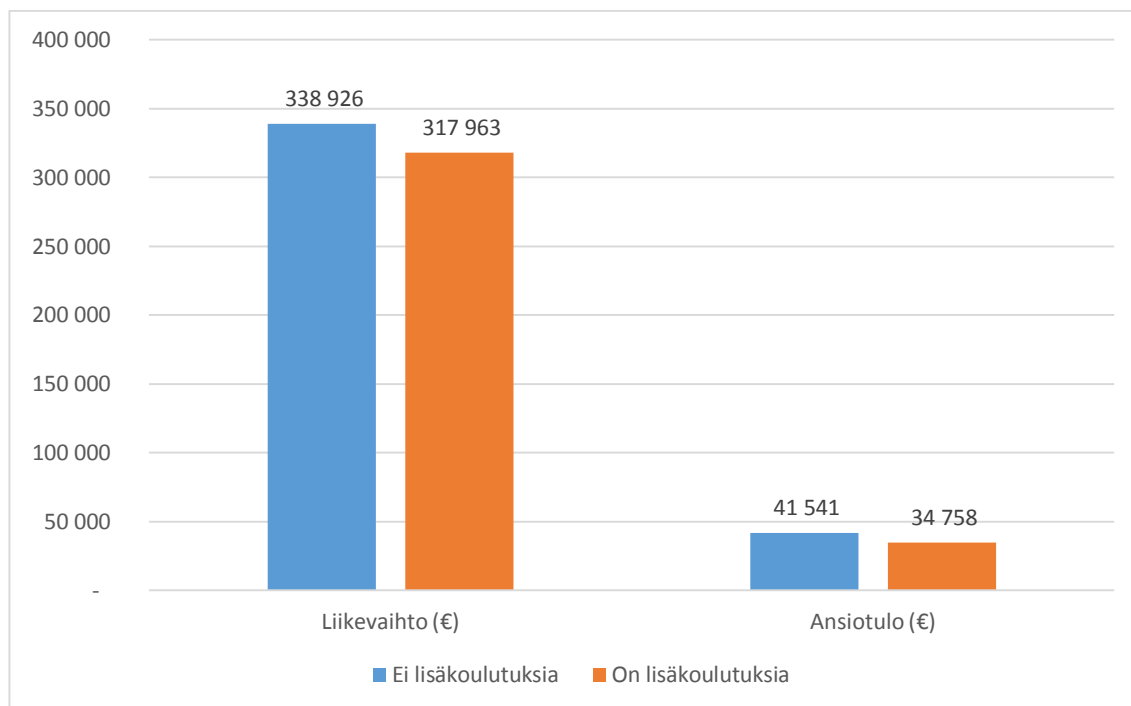

Kuvio 13. Tyytyväisyys käytyihin lisäkoulutuksiin

Kuviosta 13 havaitaan, että täysin eri mieltä olleita vastaajia oli vain 4 (4,3 %). 5 henkilöä (5,4 %) on ollut jokseenkin eri mieltä. Sekä samaa että eri mieltä on ollut 11 henkilöä (12 %). Suurin osa vastaajista (76 %) oli ollut joko jokseenkin samaa mieltä tai täysin samaa mieltä. Vain 2 henkilöä oli vastannut ”en osaa sanoa”. Vastausten keskiarvoksi muodostui 4, eli vastaajien mielipiteiden keskiarvo on positiivinen. Käydyt lisäkoulutukset koetaan hyödyllisiksi.

7.3.2 Lisäkoulutuksien vaikutus liikevaihtoon ja ansiotuloon

Aineiston pohjalta haluttiin tutkia onko käydyillä lisäkoulutuksilla vaikutusta liikevaihdon ja ansiotulon suuruuteen. Vertailtavina käytettiin vastaajia jotka eivät olleet käyneet lisäkoulutuksissa. Saaduista tuloksista tehtiin 2-suuntaiset t-testit, koska haluttiin saada selville ovatko tulokset tilastollisesti merkittäviä.

Kuvio 14. Lisäkoulutuksien vaikutus liikevaihtoon ja ansiotuloon

Liikevaihtoja vertailtaessa lisäkoulutuksissa käyneiden vastaajien (n=86) liikevaihtojen keskiarvo oli 317 963 €. Vastaajien jotka eivät olleet käyneet lisäkoulutuksissa (n=47) liikevaihtojen keskiarvo oli 338 926 €. Myös ansiotulojen keskiarvon osalta sama asetelma säilyi. Lisäkoulutuksissa käyneiden ansiotulojen keskiarvo oli 34 758 €, kun lisäkoulutuksissa käymättömien oli 41 541 €. Tästä voimme päätellä, että käydyt lisäkoulutukset eivät vaikuta ainakaan suurentavasti liikevaihtoon ja ansiotuloihin. Tuloksista tehdyt 2-suuntaiset t-testit eivät kuitenkaan osoittaneet tilastollista merkittävyyttä (Liite 3; taulukko 22 ja 23), joten tällaista johtopäätöstä ei voida tehdä.

7.3.3 Aiheet joista kaivataan lisää koulutusta

Kaikki 140 kyselyyn vastannutta henkilöä vastasivat monivalintakysymykseen, jossa tiedusteltiin, mistä aiheista kaivattaisiin eniten lisäkoulutusta. Kukaan vastaaja sai valita enintään 3 eri vaihtoehtoa. Lisäksi vastaaja sai myös itse kirjoittaa, mistä aiheesta haluaisi lisäkoulutusta, mikäli mieleistä vaihtoehtoa ei ollut valmiina. Valmiita vaihtoehtoja oli 19 kappaletta. Eri vastauksia tuli yhteensä 431 kappaletta.

Taulukko 15. Aiheet joista kaivataan lisää koulutusta

	Vastausta	%	Vastaaja
Bioenergia	27	6,3	19,3
Eläinten ruokinta	24	5,6	17,1
Eläinten terveys	14	3,2	10
EU-tuet	70	16,2	50
Kansainvälisyys	6	1,4	4,3
Kasvinviljely	32	7,4	22,9
Kielet	16	3,7	11,4
Lainsäädäntö	18	4,2	12,9
Luomu	10	2,3	7,1
Maatalouden tietokoneohjelmat	18	4,2	12,9
Myynti ja markkinointi	11	2,6	7,9
Suoramyynti	6	1,4	4,3
Talouden suunnittelu ja investoinnit	71	16,5	50,7
Tietotekniikka	12	2,8	8,6
Turvallisuus/ riskien kartoitus	8	1,9	5,7
Työnantajana toimiminen	24	5,6	17,1
Verkostoituminen	12	2,8	8,6
Verotus	42	9,7	30
Ympäristö	5	1,2	3,6
"Maatilojen yhtiöittäminen"	1	0,2	0,7
"Kirjanpito"	1	0,2	0,7
"Maatalousyrittäjyyden lopettaminen"	1	0,2	0,7
"Jotain aivan muuta kuin maatalous"	1	0,2	0,7
"Kuljettajan ammattipätevyys"	1	0,2	0,7
Yhteensä	431	100	

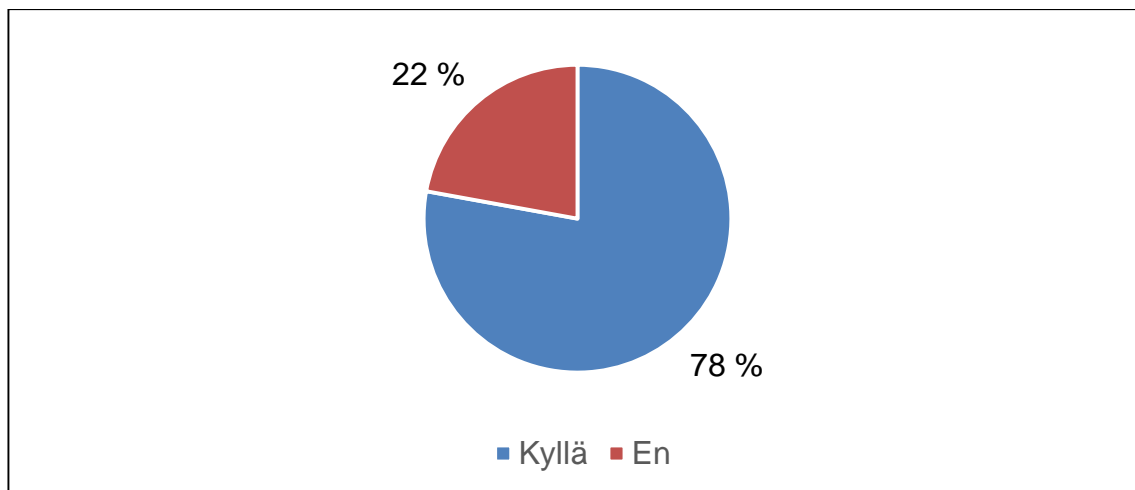
Enemmistö vastaajista (50,7 %) oli valinnut kohdan Talouden suunnittelu ja investoinnit yhteensä 71 vastauksella. Puolet vastaajista (50 %) tunsivat tarvitsevansa lisäkoulutusta EU-tukiasioista. Kolmanneksi eniten haluttiin lisäkoulutusta vero-

tuksesta. Sitä tunsivat tarvitsevana 42 henkilöä (30 %). Kasvinviljelykoulutusta tarvitsi 32 henkilöä (22,9 %). Vähiten maatalousyrittäjät tunsivat tarvitsevana koulutusta ympäristöasioista. Sen oli valinnut vain 5 henkilöä (3,6 %). Suoramyyntikoulutusta oli tuntenut tarvitsevana 6 henkilöä (4,3 %). Myös kansainvälisyyskoulutusta tunsivat tarvitsevana 6 henkilöä (4,3 %).

Avoimeen kohtaan saimme 5 vastausta. Valmiilta listalta uupuvia lisäkoulutustarpeita olivat: Maatilojen yhtiöittäminen, kirjanpito, maatalousyrittäjyyden lopettaminen, kuljettajan ammattipätevyys ja ”jotain aivan muuta kuin maatalous”.

7.3.4 Lisäkoulutuksien kiinnostavuus

Tässä kysymyksessä kartoitettiin vastaajien kiinnostusta lisäkoulutuksiin. Vastausvaihtoehdot olivat kyllä ja en. Lisäksi vastausta piti perustella sille varattuun kenttään. Kysymykseen vastasivat kaikki 140 kyselyn palauttanutta henkilöä.

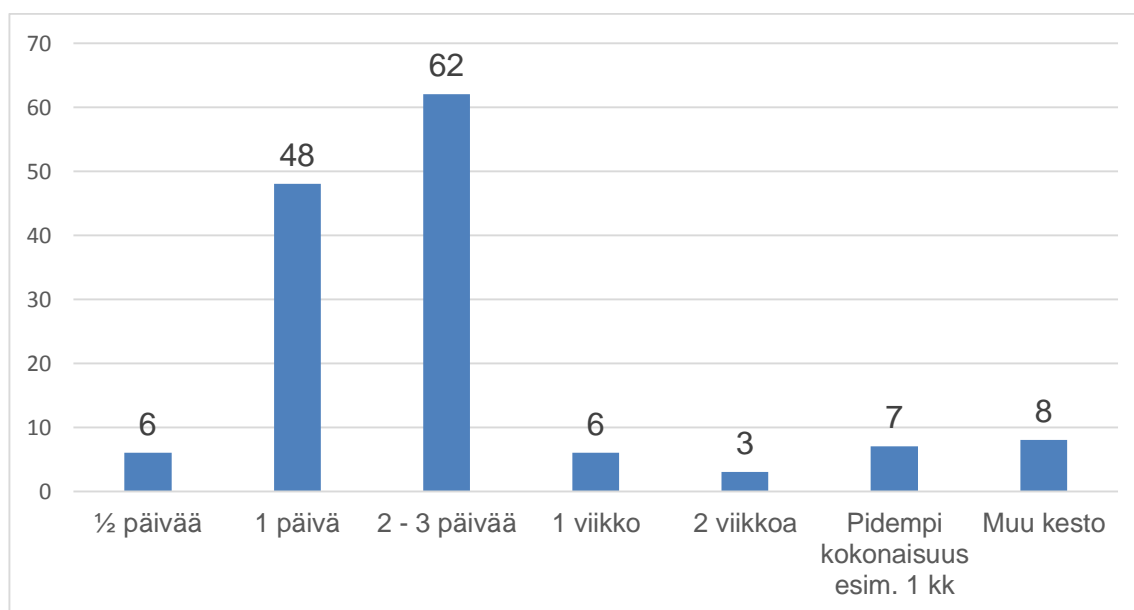
Kuvio 15. ”Olen kiinnostunut lisäkoulutuksesta”

Kuviosta 15 havaitaan, että 78 % vastaajista on kiinnostunut lisäkoulutuksista. Vastauksista tuli esille, että tärkeitä syitä koulutuksiin menemiselle olivat etenkin ammattitaidon kehittäminen ja tietojen päivittäminen nopeasti muuttuvalla alalla. Lisäksi koulutusten koettiin olevan tärkeitä tuotannon kehittämisen ja tehostamisen kannalta. Koulutusten koettiin olevan myös mukavaa vaihtelua arkeen, ja hyviä tilaisuuksia verkostoitumiseen saman alan ihmisten kanssa.

22 % vastaajista ei ollut kiinnostunut lisäkoulutuksista. Yleisin syy tähän oli ajanpuute. Toiseksi yleisin syy oli kiinnostuksen puute. Myös korkea ikä vähensi kiinnostusta mennä koulutuksiin. Muutamat vastaajat kirjoittivat käyttävänsä tarvittaessa asiantuntijoiden apua, jos omat taidot eivät riitä. Vastaajien joukossa oli myös muutama ”täysoppinut”.

7.3.5 Koulutuksen toivottu kesto

Valintakysymykseen koulutuksen toivotusta kestosta vastasi 140 henkilöä. Kysymyksessä oli annettu 6 valmista vaihtoehtoa sekä avoin kenttä, johon sai kirjoittaa mieleisensä vastauksen koulutuksen kestosta.

Kuvio 16. Koulutuksen toivottu kesto

Suurin osa vastaajista valitsi koulutuksen kestoksi yhden päivän, tai 2 - 3 päivää. Yhden päivän valitsi 48 henkilöä (34,4 %) ja 2 - 3 päivää 62 henkilöä (44,3 %). Puolen päivän koulutuksen valitsi 6 henkilöä (4,3 %). Yli kolme päivää kestäviin koulutuksiin oli valmiita menemään vain 16 henkilöä. Koulutuksen muun keston valitsi 8 henkilöä. Heidän vastauksissaan ei määritelty tarkkaa kestoä. Vastauk-

sista ilmeni, että koulutuksen kesto voi vaihdella tarpeen mukaan. Pitkät koulutukset voisivat olla jaettu esimerkiksi niin, että yhtä viikkoa kohden olisi yksi koulutuspäivä.

7.3.6 Matka koulutuspaikalle

Numerokysymyksellä haluttiin saada selville kuinka kauas maatalousyrittäjät olisivat valmiita lähtemään lisäkoulutukseen. Vastaja sai kirjoittaa kilometrimäärän oman mielensä mukaan. Kysymykseen vastasi 140 henkilöä.

Taulukko 16. Kuinka pitkä matka koulutuspaikalle saisi korkeintaan olla?

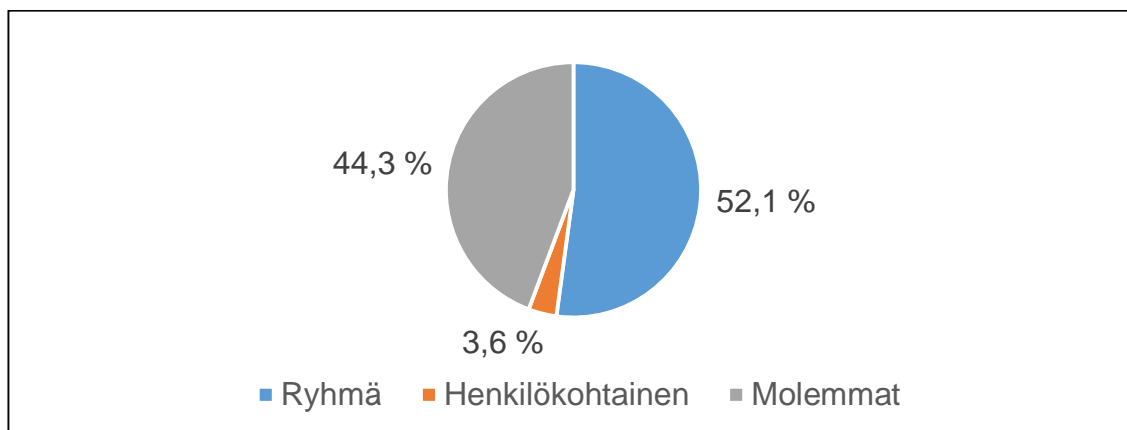
Matka (km)	f	%
0-10 km	2	1,4
20 km	3	2,1
30 km	5	3,6
40 km	5	3,6
50 km	31	22,1
60- 70 km	12	8,6
80 km	7	5,0
100 km	42	30,0
110- 150 km	14	10,0
151- 200 km	11	7,9
yli 300 km	8	5,7
Yhteensä	140	100

Vastaukset osoittavat, että koulutuksiin ollaan valmiita menemään suhteellisen kauas. 42 henkilöä (30 %) vastasi tasan 100 kilometriä. 50 kilometrin päähän oli valmis lähtemään 31 henkilöä (22,1 %). Vastausten keskiarvo oli 353,5 kilometriä. Huomionarvoista on kuitenkin se, että joukossa oli kaksi yli 10 000 km:n vastausta. Jos näitä vastauksia ei oteta huomioon, muodostuu keskiarvoksi 105 kilometriä.

7.3.7 Koulutuksen tyyppi ja toteuttamistapa

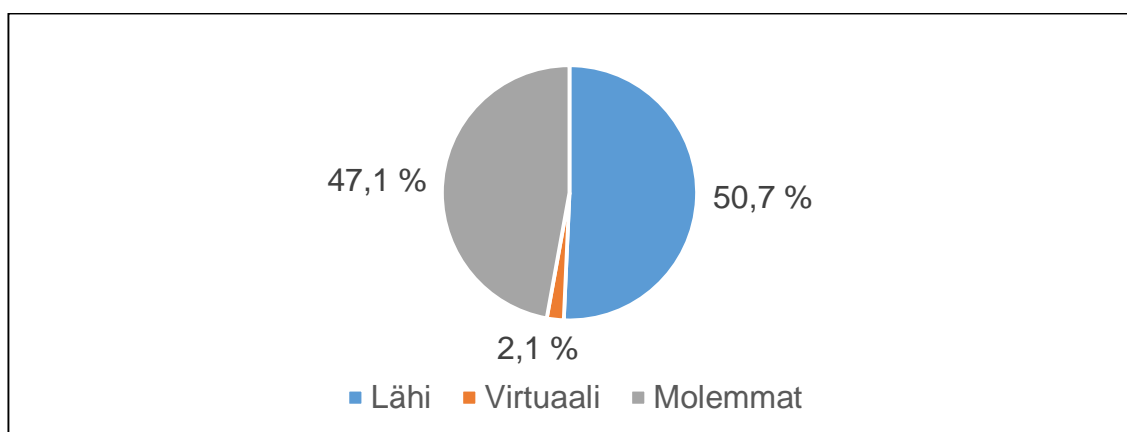
Kysymykseen ”Minkä tyyppistä koulutusta suosit?” vastasi 140 henkilöä. Vastausvaihtoehtoina oli ryhmä, henkilökohtainen ja molemmat. Kysymyksellä halusimme kartoittaa maaseutuyrittäjien sosiaalisuutta ja oppimisympäristöä.

Kuvio 17. Erityyppisten koulutusten suosio

Valtaosa vastaajista (n=73; 52,1 %) suosi ryhmässä tapahtuvaa koulutusta. Henkilökohtaista koulutusta suosi 5 henkilöä (3,6 %). Molemman tyypin koulutusta suosi 62 henkilöä (44,3 %).

Kysymykseen ”Millaista koulutuksen toteutustapaa suosit?” vastasi 140 henkilöä (kuviokuva 18). Vastausvaihtoehtoina oli lähi, virtuaali ja molemmat. Kysymyksen taustalla oletimme vaikuttavan vastaajan sosiaalisuuden, oppimistaipumuksen ja välimatkat. Myös koulutusten tarjonta vastaajan asuinalueella saattoi vaikuttaa vastauksiin.

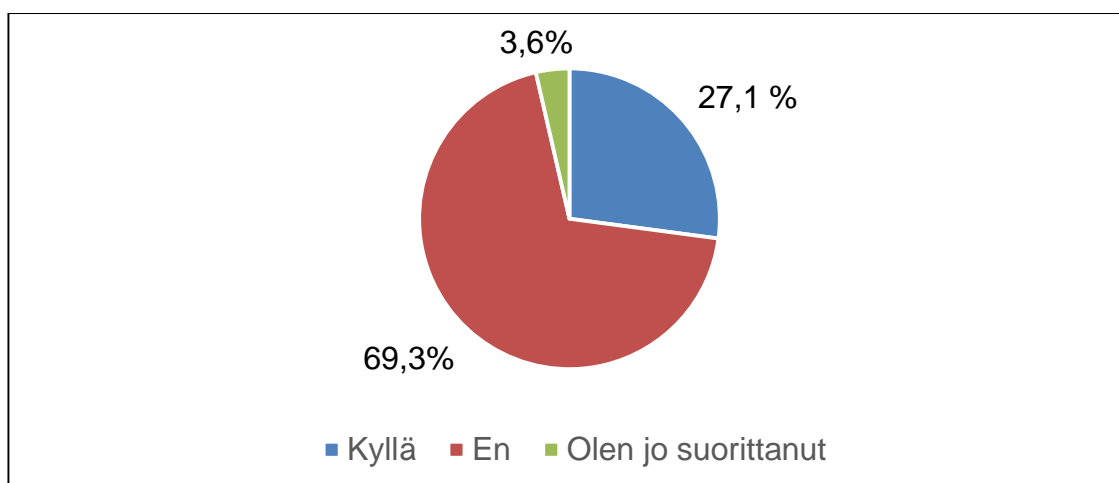

Kuvio 18. Koulutuksen toteutustavan suosio

Enemmistö 71 vastaajaa (50,7 %) suosi lähiopetuksena tapahtuvaa koulutusta. 3 henkilöä (2,1 %) suosi etänä tapahtuvaa virtuaalista koulutusta. 66 henkilöä (47,1 %) oli valinnut vaihtoehdon molemmat.

7.3.8 Agrobiologi (YAMK) -tutkinnon kiinnostavuus

Kysymykseen jossa kartoitettiin vastaajien mielenkiintoa suorittaa agrobiologi (YAMK) -tutkinto vastasi 140 henkilöä. Vastausvaihtoehtoina olivat: kyllä, en ja olen jo suorittanut.

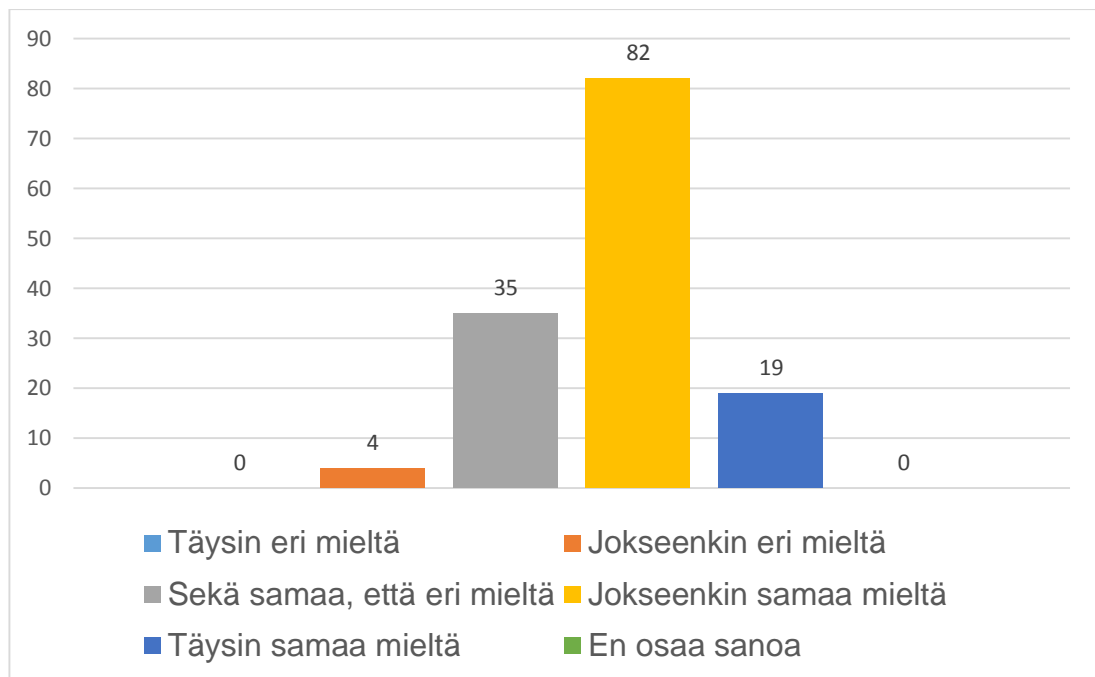

Kuvio 19. Agrobiologi (YAMK) -tutkinnon haluttuus

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita oli vastanneiden joukossa 5 kappaletta (3,6 %). 38 henkilöä (27,1 %) on harkinnut suorittavansa kyseisen tutkinnon. Valtaosa vastaajista (69,3 %) ei ole aikeissa suorittaa ylemmää ammattikorkeakoulututkintoa. Kysymyksen tulokset osoittavat, että jonkinlaista mielenkiintoa ylemmälle ammattikorkeakoulututkinnolle on. Valtaosa vastaajista tyytyy kuitenkin agrobiologi (AMK) -tutkintoonsa.

7.5 Maatalousyrittäjien mielipide omasta ammattitaidostaan

Arvoasteikkokysymyksellä haluttiin saada selville millaiseksi maatalousyrittäjät kokevat oman ammattitaitonsa. Käytetty väittämä oli ”Koen tämänhetkisen ammattitaitoni hyvänä”. Vastaajia oli 140 kappaletta.

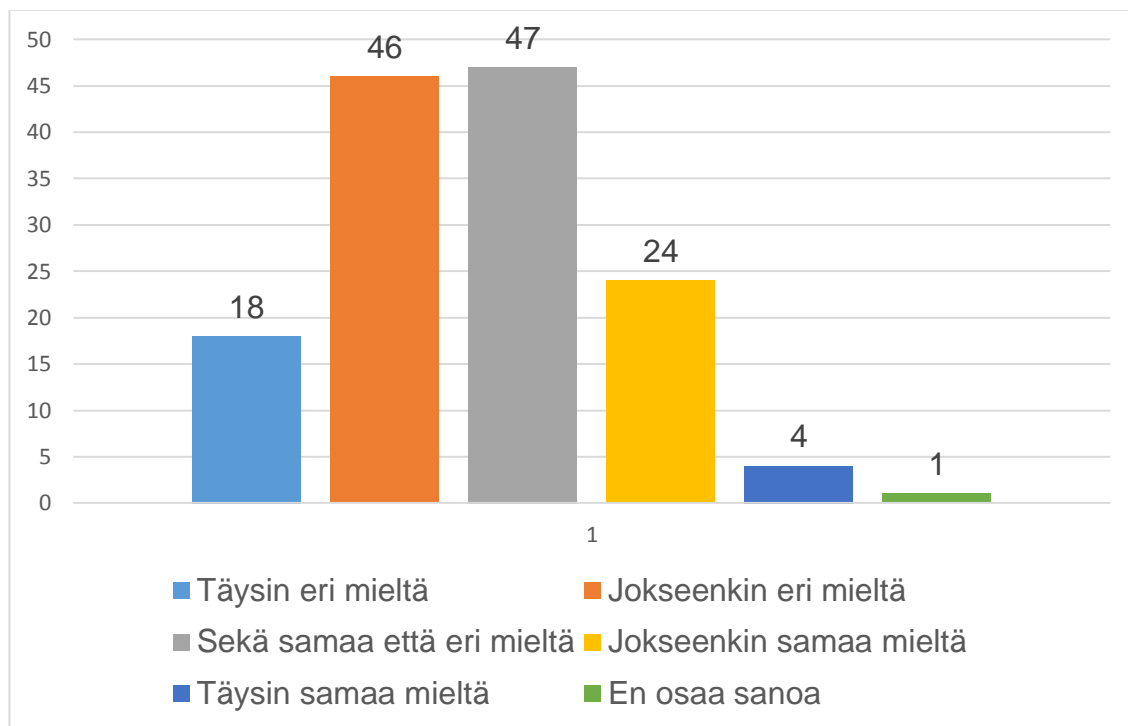
Kuvio 20. Maatalousyrittäjien mielipide omasta ammattitaidostaan

Kuviosta 20 havaitaan, että 82 henkilöä (58,6 %) on valinnut vaihtoehdon jokseenkin samaa mieltä. Täysin samaa mieltä on ollut 19 henkilöä (13,6 %). Sekä samaa että eri mieltä on ollut 35 henkilöä (25 %). Jokseenkin eri mieltä on ollut vain neljä henkilöä (2,9 %). ”Täysin eri mieltä” sekä ”en osaa sanoa” vastauksia ei tullut lainkaan. Vastausten keskiarvo oli 3,8. Vastaajien mielipiteiden keskiarvo on siis positiivinen.

7.5.1 Maatalousyrittäjien mielipide omista tulevaisuudennäkymistään

Arvoasteikkokysymyksessä käytimme väittämää ”Maatalousyrittäjän tulevaisuudennäkymät ovat hyvät”. Tällä kysymyksellä halusimme kartoittaa tämänhetkistä tilannetta siitä millaisina maatalousyrittäjät kokevat omat tulevaisuudennäkymänsä jatkuvasti muuttuvissa olosuhteissa. Alueellisessa vertailussa käytimme

karkeaa jakoa: Etelä-Suomi, Itä-Suomi, Länsi-Suomi ja Pohjois-Suomi. Tuloksia vertailtiin myös tuotantosuunnittain.

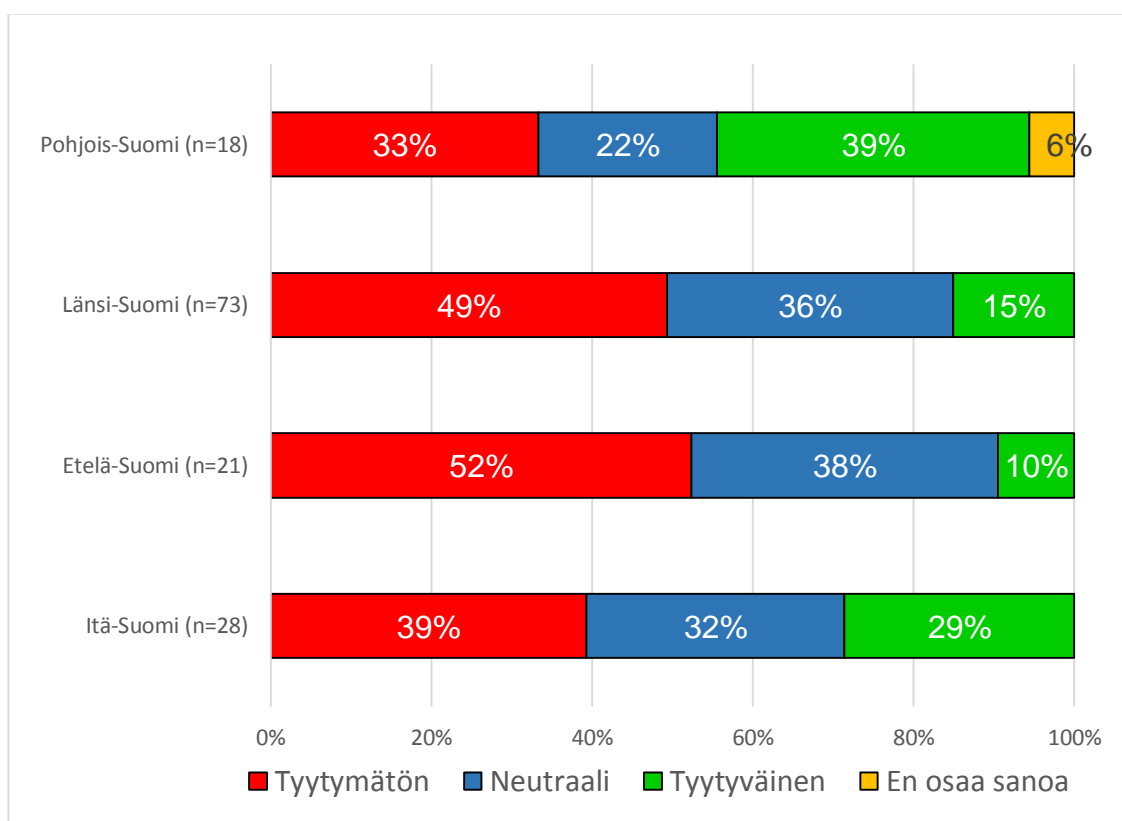

Kuvio 21. Maatalousyrittäjien mielipide tulevaisuudennäkymistään

Kuviosta 21 havaitaan, että 18 henkilöä (12,9 %) on valinnut vaihtoehdon täysin eri mieltä. Jokseenkin eri mieltä on ollut 46 henkilöä (32,9 %). Sekä samaa että eri mieltä vastauksia tuli 47 kappaletta (33,6 %). Positiiviset vastaukset jäivät vähemmälle. Jokseenkin samaa mieltä oli 24 henkilöä (17,1 %), ja täysin samaa mieltä oli vain 4 henkilöä (2,9 %). Yksi henkilö ei ole osannut vastata kysymykseen. Vastausten keskiarvo oli 2,7 %, joten maatalousyrittäjät kokevat oman tulevaisuutensa maltillisen positiivisena.

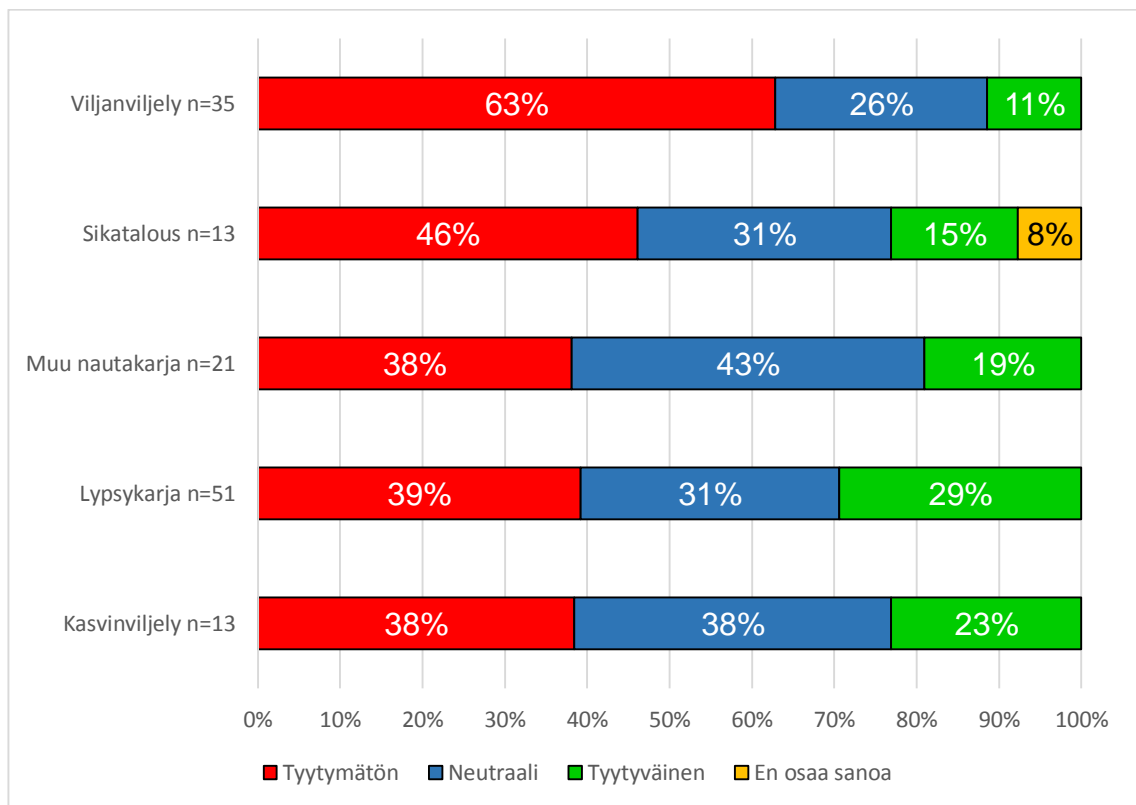
Kun tuloksia vertailtiin alueellisesti, huomattiin, että kaikkein positiivisimmin omiin tulevaisuudennäkymiinsä suhtautuivat pohjoissuomalaiset maatalousyrittäjät (kuvio 22). Heistä tyytymättömiä (täysin eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä) oli 33 % vastanneista. Neutraalin vastauksen (sekä samaa että eri mieltä) oli antanut 22 %. Positiivisia (jokseenkin samaa mieltä tai täysin samaa mieltä) vastauksia oli 39 %. 6 % vastanneista ei ollut osannut vastata kysymykseen. Pohjoissuoma-

laisten vastauksien keskiarvo oli 3,11. Negatiivisimmin omiin tulevaisuudennäkymiinsä suhtautuivat eteläsuomalaiset maatalousyrittäjät. Yli puolet vastauksista olivat negatiivisia (52 %). Neutraaleja vastauksia oli 38 % ja positiivisia vain 10 %. Heidän vastauksiensa keskiarvo oli 2,38, eli yleinen mielipide kääntyy negatiivisen puolelle. Itäsuomalaisten vastausten keskiarvo oli 2,82 (positiivinen) ja länsisuomalaisten 2,53, eli neutraali.

Kuvio 22. Maatalousyrittäjien mielipide omista tulevaisuudennäkymistään alueittain

Tuotantosuuntia vertailtaessa joitain tuotantosuuntia piti yhdistää, sekä siipikarja-, hevos-, ja lammastalous jätettiin kokonaan pois vähäisen vastausmäärän takia. Muu nautakarja sisältää emolehmä- ja lihakarjatuotannon. Kasvinviljely sisältää puutarhakasvien viljelyn avomaalla, sokerijuurikkaan viljelyn, kasvihuoneviljelyn, perunan viljelyn, nurmen viljelyn ja öljykasvin viljelyn. Sikatalous tuotantosuunta sisältää porsastuotannon, yhdistelmäsiikalat sekä lihasikalat. Lisäksi mukana on yksi tilateurastamo joka ilmoitti omistavansa lihasikoja.

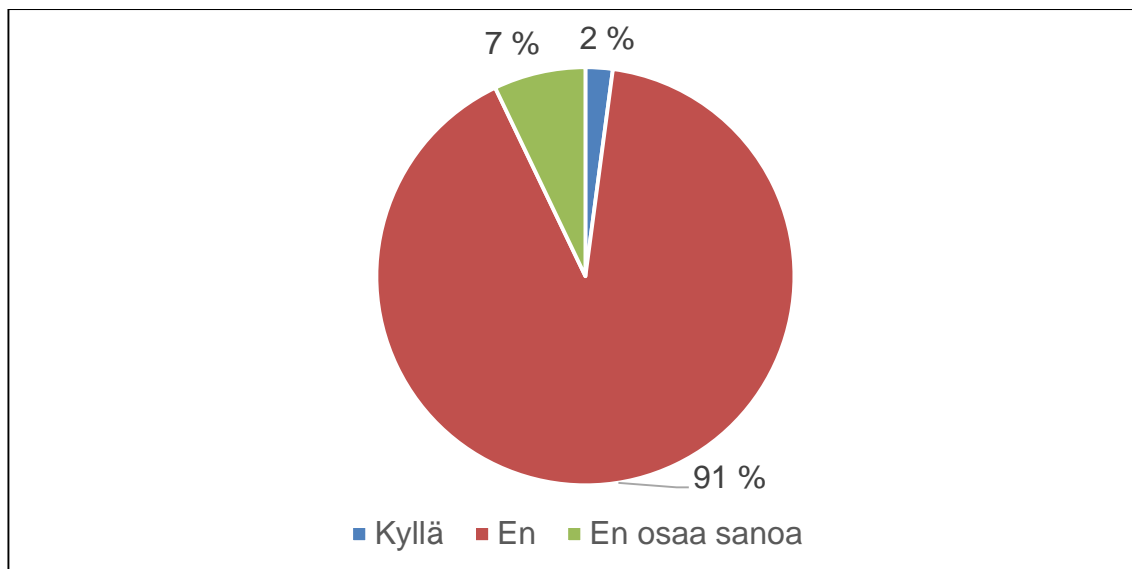

Kuvio 23. Mieli-pide tulevaisuudennäkymistä tuotantosuunnittain

Kuviosta 23 havaitaan, että viljanviljelijät mieltävät omat tulevaisuudennäkymänsä kaikkein synkimpinä. Heistä 63 % on vastannut joko täysin eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä. Neutraalin vastauksen (sekä samaa että eri mieltä) on antanut 26 % vastaajista. Vain 11 % viljanviljelijöistä kokee omat tulevaisuudennäkymänsä positiivisina. Viljanviljelijöiden vastauksien keskiarvo oli 2,29. Lypsykarjatilat ja muut nautakarjatilat olivat lähes samaa mieltä tulevaisuudennäkymistään. Lypsykarjatilojen vastausten keskiarvo oli 2,84 ja muiden nautakarjatilojen 2,86, joten tulevaisuus nähdään maltillisen positiivisina. Kasvinviljelytilojen vastausten keskiarvoksi muodostui 2,61, eli tulevaisuus nähdään vielä positiivisina. Sikatilojen vastausten keskiarvo oli 2,5, joten sen voi tulkita neutraaliksi.

7.5.2 Yritystoiminnan lopettaminen

Valintakysymyksellä haluttiin selvittää kuinka moni kyselyyn vastanneista on aikeissa lopettaa yritystoimintansa lähivuosina. Jos kysymykseen vastasi myöntävästi, joutui vastaamaan myös kysymykseen jossa tiedusteltiin minkä ajan kuluessa yritystoiminnan lopettaminen on tarkoitus toteuttaa. Siinä vaihtoehdot olivat: yhden, kahden, kolmen, neljän, viiden tai yli viiden vuoden sisällä. Lisäksi yritystoiminnan lopettamisen syitä selvitettiin avoimella kysymyksellä. Kysymykset olivat osana maatalousyritysten tulevaisuudennäkymiä kartoittavaa kysymysjoukkoa.

Kuvio 24. "Aion lopettaa yritystoimintani lähivuosina"

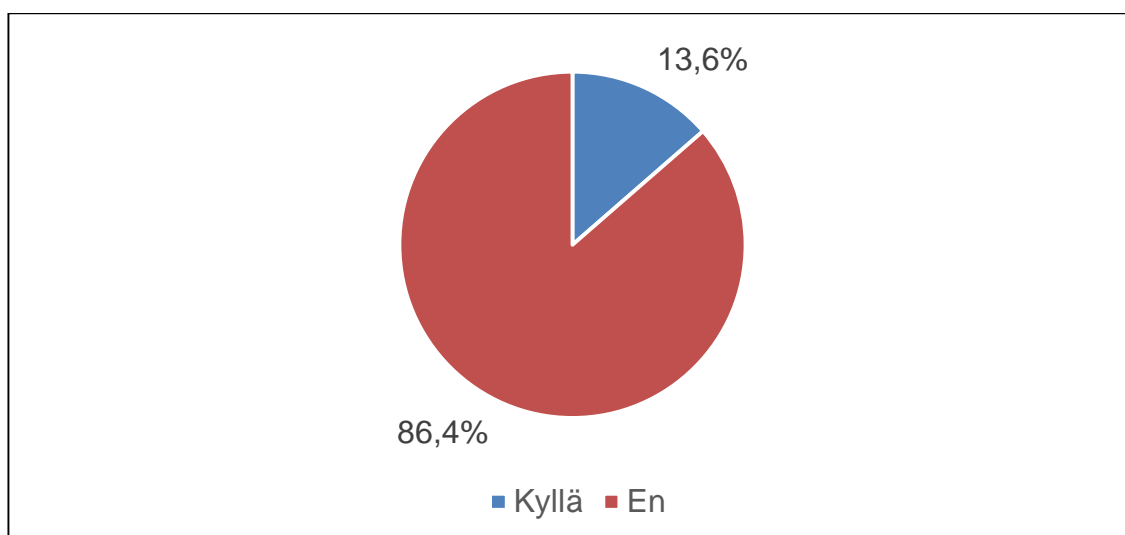
Kuviosta 24 havaitaan, että suurin osa vastaajista (91 %) aikoo jatkaa yritystoimintaansa tulevaisuudessakin. 7 % vastanneista ei ole täysin varmoja aikovatko jatkaa yritystoimintaansa. Vain 2 % vastanneista aikoo lopettaa yritystoimintansa lähivuosina.

Syitä yritystoiminnan lopettamiselle ilmeni useita. Niitä kartoitettiin avoimella kysymyksellä. Yleisimpiä olivat: Ikä, maatalouden heikko kannattavuus, huono taloudellinen tilanne, jokin sairaus tai vaiva sekä lisääntyvä byrokratia. Kysymykseen jossa kysyttiin minkä ajan kuluessa yritystoiminta on aikeissa lopettaa, vastasi 16 henkilöä. Heistä 2 (12,5 %) aikoi lopettaa 3 vuoden sisällä. Yksi (6,2 %)

henkilö aikoi lopettaa 5 vuoden sisällä, ja loput 13 (81,2 %) olivat aikeissa lopettaa yli viiden vuoden päästä.

7.5.3 Jostain yrityksen tuotannonhaarasta luopuminen

Valintakysymyksellä haluttiin selvittää, kuinka moni kyselyyn osallistuneista on aikeissa luopua jostain yrityksensä tuotannonhaarasta. Vastausvaihtoehtoina olivat kyllä ja en. Myöntävään vastaukseen joutui myös kirjoittamaan tuotannonhaaran, josta on aikeissa luopua sille varattuun kenttään. Kysymyksellä haluttiin kartoittaa, onko yrityksillä suunnitelmassa rakennemuutoksia. Kysymykseen vastasivat kaikki 140 kyselyyn vastannutta henkilöä.

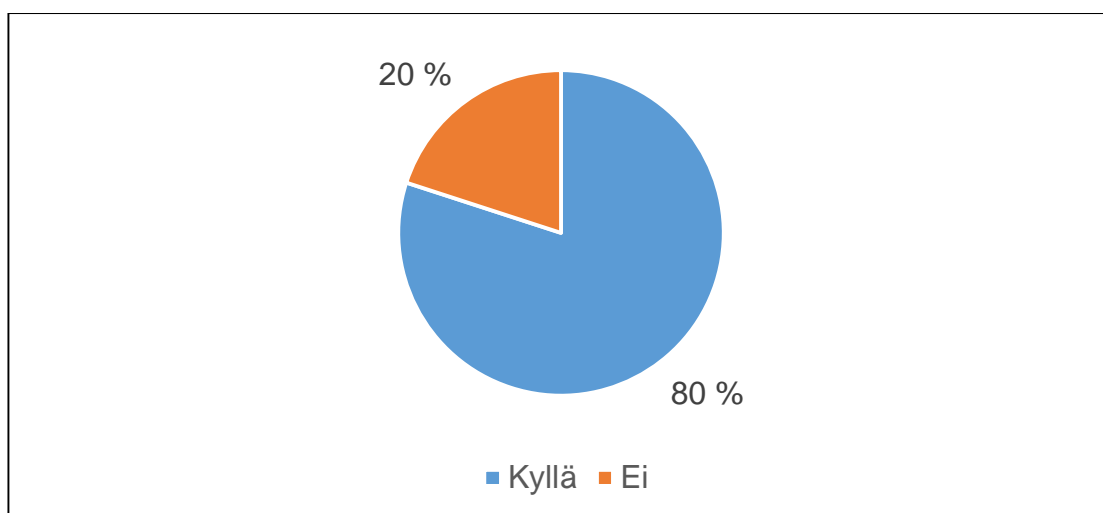
Kuvio 25. ”Aion luopua jostain yritykseni tuotannonhaarasta lähivuosina”

Kuviosta 25 havaitaan, että suurin osa vastaajista (86,4 %) ei ole aikeissa luopua mistään yrityksensä tuotannonhaarasta lähitulevaisuudessa. Vain 13,6 % vastaajista ilmoitti luopuvansa jostain tuotannonhaarasta. Yleisin tuotannonhaara josta oltiin valmiita luopumaan, oli lypsykarjatalous (4 vastausta). Muita olivat: koneurakointi, lihakarjatalous, lammastalous, viljanviljely ja avomaan vihannesviljely.

7.5.4 Yrityksien kehittämissuunnitelmat

Kysymykseen ”Onko sinulla yrityksesi kehittämisaikeita?” vastasi 140 henkilöä. Vastausvaihtoehtoina oli kyllä ja ei. Kysymyksen taustalla oletimme vaikuttavan taloudelliset syyt, yrityksen jatkamishalukkuuden ja tulevaisuudennäkymät. Jos kysymykseen antoi myöntävän vastauksen, sai kehittämissuunnitelmansa kertoa avoimessa kysymyksessä sille varattuun kenttään. Saimme kysymykseen kiitetävän määrän vastauksia ja ne antoivat hyvän kuvan siitä, mihin päin maatalousyrityksiä ollaan kehittämässä. Yrityksen kehittämissuunnitelmia koskeva avoin kysymys päätti kyselyn.

Kuvio 26. Vastaukset yrityksen kehittämisaikeista

Enemmistöllä 112 henkilöllä (80 % vastaajista) oli yrityksensä kehittämisaikeita. 28 henkilöllä (20 % vastaajista) ei ollut yrityksensä kehittämisaikeita.

Kehittämissuunnitelmiin liittyvään avoimeen kysymykseen vastasi 110 henkilöä. Päällimmäisinä vastauksista kävi ilmi, että suurin osa vastaajista oli aikeissa laajentaa tuotantoaan. Käytännössä se tarkoitti lisäpeltomaan hankkimista, tuotantorakennusten laajentamista ja rakentamista, sekä eläinmäärän lisäämistä kotieläintiloilla. Vastauksissa esiintyi luonnollisesti suuria vaihteluita. Yleisin vastaus oli tuotannon tuplaaminen. Osa vastaajista oli myös aikeissa aloittaa koneurakoinnin tai laajentaa nykyistä koneurakointia. Talouspuolella kannattavuuden pa-

rantaminen nousi esiin useassa vastauksessa. Muutama vastaaja ilmoitti aikovansa keskittyä tulevaisuudessa enemmän suoramyyntiin ja markkinointiin, koska tuottajahinnat ovat nykyisellään liian matalat.

Tuotannon tehostaminen oli lähes yhtä yleinen vastaus kuin laajentaminen. Monen yrittäjän vastauksissa se ilmeni satomäärän kasvattamisena viljelytekniikkaa parantamalla ja maanparannustöihin panostamalla. Lypsykarjatiloihin useat olivat aikeissa nostaa keskituotostaan korkeammaksi. Luomutuotantoon oli siirtymässä neljä vastaajaa. Yksi vastaaja oli aikeissa ottaa luomusta vaikutteita viljelytekniikkaansa, kuitenkin siirtymättä luomutuotantoon.

Kaikki kehittämissuunnitelmat eivät kuitenkaan liittyneet tuotannon lisäämiseen. Moni yrittäjä oli aikeissa vähentää työmääräänsä ja keskittyä omaan ja perheensä hyvinvointiin. Keinoina tähän olivat lisätyövoiman hankkiminen tai nykyisen tuotannon supistaminen, esimerkiksi eläinmäärää pienentämällä. Yksi vastaaja kirjoitti suunnittelevansa virkistyspalvelua, joka on suunnattu lapsille ja vanhuksille. Myös eläinten hyvinvointiin oltiin aikeissa kiinnittää entistä enemmän huomiota.

Moni vastaaja oli aikeissa ostaa lisää metsämaata ja mahdollisesti siirtää yrityksensä painopisteen enemmän metsätalouteen. Myös puun jatkojalostus nähtiin mahdollisuutena. Yksi vastaaja kertoi ostavansa mahdollisesti hakkuukoneen. Muutamista vastauksista ilmeni, että kiinnostusta bioenergiaan löytyy. Energiaomavaraisuus ja energian myyminen oli nähty varteenotettavina vaihtoehtoina. Bioenergiamuotoina vastaajat toivat esille biokaasun karjanlannasta ja puuhakkeen käytön.

7.6 Tilastolliset testit

Tutkimme kotieläinten lukumääriä, ansiotuloa ja liikevaihtoa 2-suuntaisen t-testin avulla. Vertasimme vastaajien eri tuotantosuuntien kotieläinmääriä vuoden 2014 keskimääräisiin eläinmääriin. Luotettavia tuloksia saimme lypsylehmän, lihanau-

tojen ja emolehmien osalta. Näiden eläinmäärien osalta voidaan todeta luotettavasti, että agrologi (AMK) -tutkinnon suorittaneilla olisi suuremman mittakaavan tuotantoa kuin keskimäärin suomalaisilla maataloilla.

Lypsylehmän osalta testin merkitsevyystaso Sig. oli 0,000, mikä tarkoittaa sitä, että eläinmäärä poikkeaa tilastollisesti erittäin merkitsevästi valtakunnalliseen keskiarvoon nähden (liite 3). Lihanaudoilla testin merkitsevyystaso oli 0,011, mikä tarkoittaa sitä, että tulos on lähes tilastollisesti merkitsevä (liite 3). Emolehmille testi laski merkitsevyystasoksi 0,001, eli eläinmäärä poikkeaa tilastollisesti erittäin merkitsevästi valtakunnalliseen keskiarvoon nähden (liite 3). Emme kuitenkaan saaneet vastausta tutkimuskysymykseen ”Onko agrologi (AMK) -tutkinnon suorittamisella vaikutusta tuotannon laajuuteen”. Sen tutkimiseen olisimme tarvinneet vastaavaa aineistoa esimerkiksi ammatillisen perustutkinnon suorittaneilta maatalousyrittäjiltä.

Vastaajien ansiotuloja ja liikevaihtoa vertasimme vuoden 2012 valtakunnan keskimääräiseen ansiotuloon ja liikevaihtoon. Ansiotulojen osalta testin merkitsevyystaso Sig. oli 0,000, mikä tarkoittaa sitä, että vastaajien keskimääräinen ansiotulo poikkeaa tilastollisesti erittäin merkitsevästi valtakunnalliseen keskiarvoon nähden (liite 3). Liikevaihdon osalta testin merkitsevyystaso Sig. oli 0,000, eli vastaajien liikevaihto poikkeaa tilastollisesti erittäin merkitsevästi valtakunnalliseen keskiarvoon nähden (liite 3). Tarkemman tuloksen olisi kuitenkin saanut, mikäli olisi ollut käytettävissä valtakunnallisia vuoden 2014 ansiotulon ja liikevaihdon keskiarvoja.

Vertasimme ansiotuloa ja liikevaihtoa lisäkoulutuksissa käyneiden ja käymättömien välillä (liite 3). Ansiotulossa testin merkitsevyystaso Sig. oli 0,176, eli lisäkoulutuksissa käymättömien ansiotulo ei ole tilastollisesti merkitsevä verrattuna lisäkoulutuksissa käyneiden ansiotulon keskiarvoon. Liikevaihdon osalta Sig. oli 0,608, eli lisäkoulutuksissa käymättömien liikevaihto ei poikennut tilastollisesti merkitsevästi verrattuna lisäkoulutuksissa käyneiden keskimääräisestä liikevaihdosta.

8 Pohdinta

8.1 AMK agrologien maatalousyrittäjyys

Vertailtaessa agrologi (AMK) -tutkinnon suorittaneiden yrittäjien eri tuotantosuuntien keskimääräisiä liikevaihtoja valtakunnallisiin keskiarvoihin voi tehdä johtopäätöksen, että agrologi (AMK) -tutkinnolla olisi vaikutusta suurempiin liikevaihtoihin. Tuloksista ei voi vetää täysin selvää johtopäätöstä, koska vuoden 2014 tilastoja valtakunnan keskimääräisistä liikevaihtoista ei ollut käytettävissä. Myös ansiotuloihin näyttää agrologi (AMK) -tutkinnolla olevan vaikutusta suurempina ansiotuloina. Vastaajien ansiotulojen keskiarvo oli 37 054 € kun vuoden 2012 valtakunnan keskiarvo oli 18 171 €. Koska vuoden 2014 valtakunnallista keskimääräistä ansiotuloa ei ollut käytettävissä, ei ansiotulojenkaan eroista voida tehdä täysin selvää johtopäätöstä. Lisäksi muutamilla vastaajilla oli selvästi korkeammat ansiotulot ja liikevaihto, jotka saattoivat hieman vääristää tuloksia.

Kyselyn perusteella agrologi (AMK) -tutkinnon suorittaneilla vastaajilla näyttää olevan keskimääräistä enemmän maatalousmaata kuin suomalaisilla maataloilla keskimäärin. Kyselyyn osallistuneilla agrologi (AMK) -tutkinnon suorittaneilla oli keskimäärin 61,8 ha omaa peltoa, kun valtakunnallisesti vuonna 2014 vastaava luku oli 43 ha. 40 vastaajalla oli työvoimaa käytössään tilan ulkopuolelta. Suurimmalla osalla heistä oli tilallaan 1 palkattu vakituinen työntekijä. 71 vastaajalla oli sesonkityöntekijöitä ja myös heillä suurimmalla osalla oli vain 1 sesonkityöntekijä.

Agrologi (AMK) -tutkinnon suorittaminen koettiin olleen innostava tekijä yrittäjäksi ryhtymiselle. Lisäksi sen antamat tiedot koettiin todella hyödylliseksi yritystoiminnassa. Agrologitutkinto antaa valmiudet suunnitella itse esimerkiksi viljelyä ja talousasioita ilman asiantuntijan apua. Tämä kävi ilmi suurimmasta osasta vastauksista. Agrologiopinnot sisältävät myös yrittäjyysopinnoja, ja ne koettiin tärkeiksi. Agrologitutkinnon koettiin antaneen aivan uuden näkökulman maatalouselinkeinon. Kysely on toteutettu ajankohtana, jolloin tuottajahinnat ovat alhaiset ja tukipolitiikka sisälsi monia kysymysmerkkejä. Näistä tekijöistä huolimatta suurin osa kyselyyn vastanneista on aikeissa jatkaa ja laajentaa yritystoimintaansa.

Tämä luo maatalousyrittäjistä pitkäjänteisen ja optimistisen kuvan. Erilaisia uhkakuvia on leijunut maatalouden yllä ennenkin, joten sinällään siinä ei ole mitään uutta. Jos nykyiset uhkakuvat kuitenkin toteutuvat, olisi mielenkiintoista nähdä, kuinka ne vaikuttaisivat vastauksiin yrityksiä kehittämis- ja jatkamishalukkuudesta.

8.2 Lisäkoulutustarpeet

Saamiemme tulosten perusteella vastaajat tarvitsevat eniten lisäkoulutusta talousasioista, EU-tukiasioista ja verotuksesta. Samat aihealueet nousivat esille myös kysyttäessä vastaajien aiemmin käytyjä koulutuksia. Tulokset ovat siis varsin odotettuja. Tuotantosuunnasta riippuen lisäkoulutusta haluttiin myös esimerkiksi kasvinviljelystä ja eläinten ruokinnasta. Vastausvaihtoehtoina olleet ympäristö, suoramyynä ja kansainvälisyys eivät osoittautuneet suosituiksi koulutusten aiheiksi vastaajien keskuudessa. Avointen kysymysten perusteella lisäkoulutukset koetaan tärkeinä ammattitaidon kehittäjinä, ja niistä on apua tuotannon kehittämisessä ja tehostamisessa.

Kyselyn perusteella lisäkoulutukset koetaan kiinnostaviksi ja hyödyllisiksi. Valtaosa vastaajista oli tätä mieltä. Koulutuksien kestoksi vastaajat toivoivat 1 - 3 päivää tarpeesta riippuen. Vastausten perusteella pidemmille koulutuksille ei ole aikaa. Pelkästään virtuaalinen opiskelu ei saanut juurikaan suosiota, vaan perinteinen lähiopetus osoittautui suosituimmaksi vaihtoehdoksi. Koulutustilaisuudet koetaan tärkeinä verkostoitumispaikkoina, sekä ne tuovat kaivattua vaihtelua arkeen. Koulutuspaikalle ollaan myös valmiita lähtemään yllättävän kauas. Keskimäärin noin sadan kilometrin päähän.

8.3 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Valtakunnalliseen kyselytutkimukseen vastasivat 140 henkilöä ja vastausprosentti oli 36,8 %. Vastauksia tuli kuitenkin melko epätasaisesti. Esimerkiksi Länsi-

Suomesta saimme 73 vastausta ja Pohjois-Suomesta vain 18. Tätä kuitenkin selittää moni asia. Saamassamme osoitteistossa oli 412:n henkilön yhteystiedot eivätkä heidän asuinpaikkansa jakaantuneet tasaisesti ympäri Suomen. Eri ammattikorkeakouluista valmistuneiden vertailu oli myös hankalaa, koska vastausmäärien erot olivat suuria. Kokonaisvastausmäärään voi kuitenkin olla tyytyväinen (n=140). Lisäksi vastaajien joukossa oli maatalousyrittäjiä monesta eri tuotantosuunnasta (n=20). Erytisen hyvä otanta saatiin lypsykarjatiloilta (n=51). Tutkimus on aina sitä luotettavampi, mitä suurempi vastausmäärä on. Väärinymmärrysten välttämiseksi, kyselylomakkeessa selitettiin tarvittaessa termit, joissa oletimme olevan epäselvyyksiä. Näin pyrimme pienentämään virheen mahdollisuutta.

Kyselyyn vastattiin nimettömänä joten vastaajien henkilöllisyys ei tule ilmi missään vaiheessa. Tämä osaltaan parantaa tutkimuksen luotettavuutta, koska vastaaja kertoo täysin rehellisen mielipiteensä ilman pelkoa siitä, että hänen henkilöllisyytensä paljastuu.

8.4 Oppimisprosessi ja ammatillisen kasvun ja kehityksen kuvaus

Vaikka kyselylomake pyrittiin tekemään mahdollisimman huolellisesti, olisi muutamia kysymyksiä voinut hieman muuttaa. Esimerkiksi kysymyksessä joka koski yrityksen liikevaihtoa, pyydettiin laskemaan mukaan myös metsätalouden liikevaihto. Tässä tapauksessa pelkkä maatalouden liikevaihto olisi riittänyt, ja sen vertaaminen valtakunnallisiin keskiarvoihin olisi antanut luotettavamman tuloksen. Kyselylomakkeessa ei ollut myöskään maatalouden tulosta koskevaa kysymystä. Se olisi ollut myös hyödyllinen tieto, koska siitä oli tarjolla luotettavaa tilastotietoa. Maatalousyrittäjien ansiotuloista sitä oli vähemmän. Avointen kysymysten analysointi vei kysymyksien analysoinneista eniten aikaa. Toisaalta kyseiset kysymykset olisi ollut muulla tavoin hankala toteuttaa. Tämä oli kummankin opinnäytetyön tekijän ensimmäinen vastaava kyselytutkimus, joten siihen nähden kysymysten laadinta on onnistunut.

Opinnäytetyö oli oppimisprosessina kehittävä. Sen haastavin osio oli ehdottomasti kyselylomakkeen laatiminen. Kirjoitusprosessi oli siihen nähden helppo, mutta aikaa vievä vaihe. Opinnäytetyön aikana jouduimme kertaamaan monia aiemmin käytyjä asioita, kuten esimerkiksi tilastomatematiikkaa ja Excel-ohjelman käyttöä. Opinnäytetyön edistyessä alkoi tekemiseen tulla jo rutiinia kirjoittamisessa, IBM SPSS Statistics-ohjelman ja Excelin käytössä. Huomasimme, että mitä enemmän käytimme aikaa opinnäytetyön tekemiseen, sitä enemmän alkoi tulla uusia ideoita tutkittavista asioista. Raja täytyi kuitenkin johonkin asettaa, ettei opinnäytetyöstä tulisi liian suuri kokonaisuus. Niinpä laitoimme ideoita jatkotutkimusaiheisiin.

8.5 Toimenpidesuosituksset ja jatkotutkimusaiheet

Tutkimuksen perusteella lisäkoulutukset koettiin tarpeellisiksi. Lisäkoulutusten aihe koettiin tärkeämmäksi kuin matka koulutuspaikalle. Lisäkoulutusten järjestäjien skaala on suuri. Tuli mieleen, että tietävätkö maatalousyrittäjät kaikista mahdollisista eri lisäkoulutuksista. Tiedotusta lisäkoulutuksista olisi näin ollen hyvä lisätä. Myös lisäkoulutusten järjestämistä maaseutuyrittäjille olisi hyvä kehittää. Saimme myös viitteitä siitä, että agrologi (AMK) -tutkinnosta on hyötyä yrittäjyydessä. Näin ollen olisi tärkeää edelleen säilyttää maaseutuelinkeinojen ammattikorkeakoulu-tasoinen koulutus. Maaseutuyrittäjiä tai maaseutuyrittäjiksi harkitsevia tulisi informoida agrologi (AMK) -tutkinnon hyödyistä yrittäjyyteen.

Jatkotutkimusaiheita joita voisi tutkia:

- Opinnäytetyön tuloksia voidaan käyttää hyödyksi, jos halutaan tutkia onko agrologi (AMK) -tutkinnolla vaikutusta tuotannon laajuuteen.
- Onko iällä yhteyttä liikevaihtoon, ansiotuloon, pelto-ha-määrään tai tuotantoeläinten määrään.
- Onko yrittäjän kokemuksesta vuosina hyötyä kun tarkastellaan liikevaihtoa, ansiotuloa, maatalousmaan ja tuotantoeläinten määrää.
- Onko paikkakunnalla yhteyttä liikevaihtoon, ansiotuloon, pelto ha määrään tai tuotantoeläinten määrään.

- Olisiko YAMK- tai yliopisto-koulutuksella yhteyttä suurempaan liikevaihtoon, ansiotuloon, peltoha määrään tai tuotantoeläinten määrään, kun verrataan agrologi (AMK) tutkintoa.
- Lisäkoulutuksista tiedottamisen kehittäminen.

Lähteet

- Agrologien Liitto 2014a. <http://www.agrologit.fi/agrologi.php>. 25.2.2015.
- Agrologien Liitto 2014b. <http://www.agrologit.fi/liitto.php>. 3.12.2014.
- Agrologi (ylempi AMK), Maaseudun kehittäminen 2014.
<http://www.seamk.fi/fi/Koulutus/Koulutusalat/Ylemmat-AMK-tutkinnot/Agrologi-%28ylempi-AMK%29,-Maaseudun-kehittaminen>. 4.12.2014.
- Jo kolmannes peltoalasta vuokrattua. 2015. <http://www.luke.fi/tiedote/jo-kolmannes-peltoalasta-vuokrattua/>. 27.2.2015.
- Kotieläinten lukumäärät keväällä 2014. 2014. http://www.maataloustilastot.fi/kotiel%C3%A4inten-lukum%C3%A4%C3%A4r%C3%A4t-kev%C3%A4%C3%A4ll%C3%A4-2014_fi. 14.4.2015.
- Lappalainen, E. 2014. Agrologien Liiton koulutuspoliittinen linjaus 2014 Word-asiakirja. esko.lappalainen@agrologit.fi. 3.12.2014.
- Lappalainen, E. 2014. Agrologien työttömyys nousussa. *Agrologit* 4/14: 4,5.
- Lappalainen, E. 2014. Palkoissa lievä nousu. *Agrologit* 3/14: 8,10.
- Maa- ja puutarhatalouden kannattavuus. 2014. Maatilatilastollinen vuosikirja 2014. S. 252, 253. Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus.
- Maatalous- ja puutarhayritysten rakenne 2014. 2015. Maataloustilastot. Luonnonvarakeskus. <http://www.maataloustilastot.fi/tilasto/32>. 27.2.2015.
- Maatalouden tulot ja menot. 2015. http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ ja_yhteisoasiakkaat/Maatalousyrittaja_ ja_metsanomistaja/Tuloverotus/Maatalouden_tulot_ ja_menot. 7.4.2015.
- Maatilayrittäjien ja heidän puolisoidensa yhteiset veronalaiset tulot 2005–2012. 2014. Maatilatilastollinen vuosikirja 2014.
- Maatilojen keskikoko kasvanut 2000-luvulla. 2014.
http://www.stat.fi/til/mmtal/2012/mmtal_2012_2014-04-03_tie_001_fi.html. 3.4.2015.
- Maatilojen rakenne. 2015. http://www.maataloustilastot.fi/laatuseloste-maatilojen-rakenne_fi. 8.4.2015.
- ProAgria. 2015. <https://www.proagria.fi/>. 7.4.2015.
- Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot 2014. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskusMTT.https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/mtt/mtt/julkaisut/suomenmaatalousjamaaseutuelinkeinot/jul115_SM2014.pdf. 8.1.2015.
- Tuloverotus – maataloudenharjoittaja. 2015. http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ ja_yhteisoasiakkaat/Maatalousyrittaja_ ja_metsanomistaja/Tuloverotus. 7.4.2015.

Kyselytutkimus AMK Agrologien maatalousyrittäjyydestä ja lisäkouluttautumistarpeista.

Arvoisa vastaanottaja! Olemme neljännen vuoden agrologiopiskelijoita Karelia-ammattikorkeakoulusta, maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmasta. Laadimme opintoihimme kuuluvaa opinnäytetyötä aiheesta Agrologi (AMK) maatalousyrittäjänä ja kouluttautumistarpeet. Tutkimuksen toimeksiantajana on Agrologien Liitto.

Tutkimuksen tarkoitus

Opinnäytetyössä tutkitaan yrittäjyyttä ja kartoitetaan maatalousyrittäjien kouluttautumistarpeita. Valtakunnallinen kyselytutkimus on kohdistettu suomenkielisistä ammattikorkeakouluista valmistuneille agrologeille, jotka ovat päätoimisia maatalousyrittäjiä. Opinnäytetyön tavoitteena on ottaa selvää millaisille lisäkoulutuksille olisi erityisesti tarvetta, ja tutkia onko agrologin koulutuksella vaikutusta tuotannon laajuuteen. Aikaisempaa tutkimusta aiheesta ei ole tehty.

Tutkimuksen luottamuksellisuus

Osoitetietonne on saatu Agrologien Liitto Ry:ltä. Antamanne vastaukset käsittelemme nimettöminä ja ehdottoman luottamuksellisina. Tulokset julkaistaan ainoastaan kokonaistuloksina, joten kenenkään yksittäisen vastaajan tiedot eivät paljastu tuloksista.

Mikäli haluatte lisätietoja tutkimuksesta, voitte ottaa meihin yhteyttä joko sähköpostitse tai puhelimitse. Vastaamme mielellämme tutkimusta koskeviin kysymyksiin.

Kiitos etukäteen vastauksistanne,
kunnioittavasti!

Antti Ruuska ja Ville Huhtilainen

Tervetuloa kyselyyn

Kyselyyn vastanneet henkilöt pysyvät anonyymeinä. Toivomme, että vastaatte kysymyksiin rehellisesti. Tällöin kyselyn tulokset ovat totuudenmukaisia ja antavat arvokasta tietoa opinnäytetyöhömmme.

1. Vastaajan sukupuoli

- Mies
- Nainen

2. Vastaajan ikä**3. Asuinkunta****4. Maakunta** **5. Koulutus** **6. Mistä ammattikorkeakoulusta olet valmistunut?**

- Espoon- Vantaan ammattikorkeakoulu / Laurea ammattikorkeakoulu
- Hämeen ammattikorkeakoulu
- Jyväskylän ammattikorkeakoulu
- Oulun ammattikorkeakoulu
- Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu / Karelia ammattikorkeakoulu
- Pohjois-Savon ammattikorkeakoulu
- Rovaniemen ammattikorkeakoulu/ Lapin ammattikorkeakoulu
- Seinäjoen ammattikorkeakoulu

7. Valmistumisvuosi

Yritykseen liittyvät kysymykset

8. Yrityksesi päätuotantosuunta

- Bioenergia
- Emolehmätuotanto
- Hevostalous
- Kananmunantuotanto
- Kasvihuoneviljely
- Koneurakointi
- Lammastalous
- Lihakarjatalous
- Lihasiat
- Lypsykarjatalous
- Maatilamatkailu
- Nurmen viljely
- Perunan viljely
- Porsastuotanto
- Puutarhakasvien viljely avomaalla
- Siipikarjanlihan tuotanto
- Sokerijuunikkaan viljely
- Viljan viljely
- Vuohitalous
- Öljykasvin viljely
- Muu, mikä?

9. Päätuotantosuunnan kotieläinten määrä

Kirjoita eläinten tyyppi ja lukumäärä.

Esimerkki: Lypsylehmä 25

Nuorkarja 15

Mikäli sinulla ei ole kotieläimiä, siirry seuraavaan kysymykseen.

10. Peltoa viljelyksessä (ha), omaa

Jos et omista peltoa, käytä arvoa 0.

11. Peltoa viljelyksessä (ha), vuokrattua

Jos sinulla ei ole vuokrapeltoa, käytä arvoa 0.

12. **Yrityksen vakituisten työntekijöiden määrä**

Kirjoita tilan ulkopuolelta tulevien vakituisten työntekijöiden määrä numeroina. Jos sinulla ei ole vakituisia työntekijöitä, siirry seuraavaan kysymykseen.

13. **Yrityksen sesonkityöntekijöiden määrä**

Kirjoita tilan ulkopuolelta tulevien sesonkityöntekijöiden määrä numeroina.

Tässä kysymyksessä sesonkityöntekijöillä tarkoitetaan osa-aikaisia, määräaikaisia ja vuokratyöntekijöitä.

Jos sinulla ei ole sesonkityöntekijöitä, siirry seuraavaan kysymykseen.

14. **Yrityksen liikevaihto (€)**

Liikevaihto sisältää yrityksen kaikki tuotannonhaarat, myös metsän.

Älä käytä välilyöntejä.

15. **Verotettavien ansiotulojesi määrä vuodessa yrityksen toiminnasta (€)**

Ilmoita ansiotulojen määrä ennen veroja (Brutto).

Älä käytä välilyöntejä.

16. **Olen tyytyväinen saamaani palkan määrään yrittäjänä**

(1= Täysin eri mieltä, 2= Jokseenkin eri mieltä, 3= Sekä samaa että eri mieltä,

4= Jokseenkin samaa mieltä, 5= Täysin samaa mieltä, EOS= En osaa sanoa.)

1 2 3 4 5 EOS

Agrologi (AMK) -tutkinnon vaikutus yrittäjyyteen.17. **Kuinka monta vuotta olet toiminut päätoimisena yrittäjänä?**

Anna vastaus numeroina.

18. **Vastaa seuraaviin väittämiin**

(1= Täysin eri mieltä, 2= Jokseenkin eri mieltä, 3= Sekä samaa että eri mieltä,

4= Jokseenkin samaa mieltä, 5= Täysin samaa mieltä, EOS= En osaa sanoa.)

1 2 3 4 5 EOS

Agrologi (AMK) -tutkinto innosti yrittäjyyteen.

Agrologi (AMK) -tutkinnosta on ollut hyötyä yrittäjyydessä.

19. Millaista hyötyä agrologi (AMK) -tutkinnosta on ollut yrittäjyydessä?

20. Oletko harkinnut suorittaa agrologi (YAMK) -tutkintoa?

- Kyllä
- En
- Olen jo suorittanut

Lisäkoulutukset

Tässä kyselyssä lisäkoulutuksilla tarkoitetaan lyhyitä, yleensä päivän mittaisia koulutustilaisuuksia. (Esimerkiksi ProAgrian järjestämä kasvinsuojelukoulutus).

21. Millaisissa lisäkoulutuksissa olet ollut agrologi (AMK) -tutkinnon suorittamisen jälkeen?

Mainitse myös koulutuksen järjestäjä.

Jos et ole ollut lisäkoulutuksissa, siirry kysymykseen 23.

22. Koen käymistäni lisäkoulutuksista olleen hyötyä.

(1= Täysin eri mieltä, 2= Jokseenkin eri mieltä, 3= Sekä samaa että eri mieltä,

4= Jokseenkin samaa mieltä, 5= Täysin samaa mieltä, EOS= En osaa sanoa.)

- 1 2 3 4 5 EOS
-

23. Mistä aiheista tunnet tarvitsevasi lisää koulutusta? Valitse enintään 3 tärkeintä vaihtoehtoa.

- Bioenergia
- Eläinten ruokinta
- Eläinten terveys
- EU-tuet
- Kansainvälisyys
- Kasvinviljely
- Kielet
- Lainsäädäntö
- Luomu
- Maatalouden tietokoneohjelmat
- Myynti ja markkinointi
- Suoramyynti
- Talouden suunnittelu ja investoinnit
- Tietotekniikka
- Turvallisuus/ riskien kartoitus
- Työnantajana toimiminen
- Verkostoituminen
- Verotus
- Ympäristö
- Muu, mikä?

24. Olen kiinnostunut lisäkoulutuksesta

- Kyllä, miksi?
- En, miksi?

25. Kuinka pitkiä koulutukset saisivat olla?

- ½ päivää
- 1 päivä
- 2-3 päivää
- 1 viikko
- 2 viikkoa
- Pidempi kokonaisuus esim. 1kk
- Muu, mikä?

26. Kuinka pitkä matka koulutuspaikalle saisi korkeintaan olla? (km)

Kirjoita vastaus numeroina.

27. Minkä tyyppistä koulutusta suosit?

Ryhmä = Ryhmäkohtainen koulutus, jossa useita henkilöitä läsnä.

Henkilökohtainen = Läsnä vain sinä ja kouluttaja.

- Ryhmä
- Henkilökohtainen
- Molemmat

28. Millaista koulutuksen toteutustapaa suosit?

Lähi = Koulutus annetaan kasvatusten kouluttajan läsnä ollessa.

Virtuaali = Koulutus tapahtuu sähköisesti etänä tietokoneen kautta.

- Lähi
- Virtuaali
- Molemmat

29. Kuinka usein viimeisen vuoden aikana olet käynyt lisäkoulutuksissa?

- En kertaakaan
- Kerran
- Kaksi kertaa
- kolme kertaa
- Useammin

Tulevaisuudennäkymät

30.

Koen tämänhetkisen ammattitaitoni hyvänä

(1= Täysin eri mieltä, 2= Jokseenkin eri mieltä, 3= Sekä samaa että eri mieltä,
4= Jokseenkin samaa mieltä, 5= Täysin samaa mieltä, EOS= En osaa sanoa.)

1 2 3 4 5 EOS

31.

Maatalousyrittäjän tulevaisuudennäkymät ovat hyvät

(1= Täysin eri mieltä, 2= Jokseenkin eri mieltä, 3= Sekä samaa että eri mieltä,
4= Jokseenkin samaa mieltä, 5= Täysin samaa mieltä, EOS= En osaa sanoa.)

1 2 3 4 5 EOS

32. Aion luopua jostain yritykseni tuotannonhaarasta lähivuosina

- Kyllä, mistä?
- En

33.

Aion lopettaa yritystoimintani lähivuosina

Jos vastaat ei tai en osaa sanoa, voit siirtyä kysymykseen 36.

- Kyllä
- En
- En osaa sanoa

34. Mitkä syyt saavat sinut harkitsemaan yritystoimintasi lopettamista?

35. Jos sinulla on yrityksesi lopetusaikeita, niin minkä ajan kuluttua?

- 1 vuoden sisällä
- 2 vuoden sisällä
- 3 vuoden sisällä
- 4 vuoden sisällä
- 5 vuoden sisällä
- Yli 5 vuoden päästä

36. **Onko sinulla yrityksesi kehittämisaikeita?**

Jos vastaat ei, kysely on osaltasi päättynyt ja voit klikata lähetä-painiketta.

- Kyllä
- Ei

37. **Millaisia yrityksesi kehittämisaikeita sinulla on?**

Taulukko 17. Lypsykarjan määrää koskeva kaksisuuntainen t-testi (n=51)

One-Sample Statistics				
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Lypsylehmiä	51	56,9412	36,27749	5,07987

One-Sample Test						
	Test Value = 31.5					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
Lypsylehmiä	5,008	50	,000	25,44118	15,2380	35,6444

Taulukko 18. Lihanautojen määrää koskeva kaksisuuntainen t-testi (n=8)

One-Sample Statistics				
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Lihanautoja	8	215,0000	128,28540	45,35574

One-Sample Test						
	Test Value = 59.2					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
Lihanautoja	3,435	7	,011	155,80000	48,5507	263,0493

Taulukko 19. Emolehmien määrää koskeva kaksisuuntainen t-testi (n=10)

One-Sample Statistics				
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Emolehmiä	10	59,4000	23,18141	7,33061

One-Sample Test						
	Test Value = 26.4					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
Emolehmiä	4,502	9	,001	33,00000	16,4170	49,5830

Taulukko 20. Liikevaihtoa koskeva kaksisuuntainen t-testi (n=133)

One-Sample Statistics						
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean		
Liikevaihto	133	325370,6767	330015,55996	28615,97821		

One-Sample Test						
	Test Value = 203920					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
Liikevaihto	4,244	132	,000	121450,67669	64845,4433	178055,9101

Taulukko 21. Ansiotuloa koskeva kaksisuuntainen t-testi (n=130)

One-Sample Statistics				
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Ansiotulo	130	37054,0615	28750,07344	2521,54825

One-Sample Test						
	Test Value = 18171					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
Ansiotulo	7,489	129	,000	18883,06154	13894,1166	23872,0065

Taulukko 22. Lisäkoulutusten vaikutus ansiotuloon t-testi (n=44)

One-Sample Statistics				
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Lisäkoulutukset_ansiotulo	44	41540,9091	32686,94582	4927,74249

One-Sample Test						
	Test Value = 34758					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
Lisäkoulutukset_ansiotulo	1,376	43	,176	6782,90909	-3154,8308	16720,6489

Taulukko 23. Lisäkoulutusten vaikutus liikevaihtoon t-testi (n=47)

One-Sample Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Lisäkoulutukset_liikevaihto	47	338925,5319	278371,46708	40604,65168

One-Sample Test

	Test Value = 317963					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
Lisäkoulutukset_liikevaihto	,516	46	,608	20962,53191	-60770,3927	102695,4566